

Barokní krajina a obce Broumovska

Mapování rozvojového
potenciálu periferního území

Michael Pondělíček,
Vladimíra Šilhánková,
Pavel Struha,
Gabriela Antošová
a studenti oboru Management
rozvoje měst a regionů a
Bezpečnostní management
v regionech

Vysoká škola regionálního rozvoje a
Bankovní institut – AMBIS

Praha 2017

Obsah

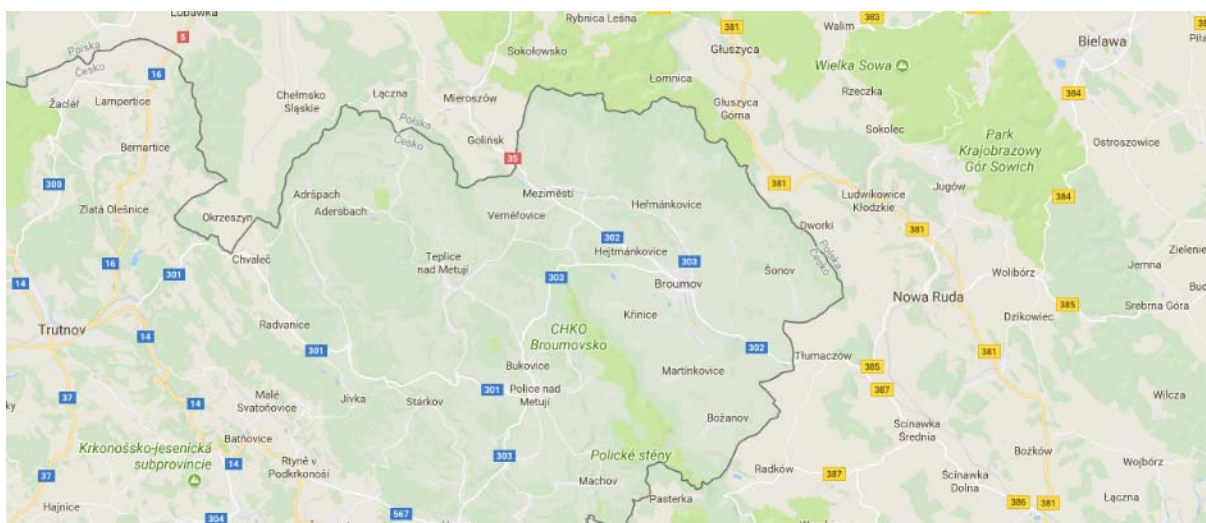
1. Úvod.....	3
2. Percepce území a jeho rozvojové možnosti	7
2.1. Percepce české strany hranice	7
2.2. Percepce polské strany hranice	7
2.3. Mentální mapa Broumova	9
3. Mapovací technika a způsob tvorby mapovacího klíče.....	13
3.1. Mapovací technika	13
3.2. Značkový klíč.....	14
3.3. Mapa rozvojového potenciálu obce.....	14
4. Analýza vybraných obcí a jejich rozvojový potenciál.....	15
4.1. Božanov	15
4.2. Heřmánkovice	19
4.3. Křinice	23
4.4. Martínkovice	27
4.5. Otovice	31
4.5. Ruprechtice	35
4.7. Šonov	40
4.8. Vernéřovice	44
4.9. Vižňov	48
4.10. Jetřichov	52
Závěr.....	56
Literatura	57

Obrázek na titulní stránce: Kostel sv. Markéty v Šonově, Zdroj: studenti

1. Úvod

Broumovský výběžek je ohraničený věncem hor Javořích, Stolových a Jestřebích. Mozaika lesů a zemědělských pozemků, doplněná menšími sídly a liniemi stromořadí, remízky a drobnými stavbami, je protkaná sítí potoků a ozdobená skupinami skal a tajemnými skalními městy. Broumovské stěny, proslulé podivuhodnými skalními útvary, jsou nejcennějšími částmi zdejší přírody, nicméně oddělují toto území od zbytku východních Čech a vytvářejí tak uzavřenou a poměrně špatně dostupnou enklávu. Vzdálenost centra regionu z Prahy je cca 190 km, ale předpokládaná doba cesty osobním automobilem je ke třem hodinám, vlakem pak skoro 4 hodiny.

Obr. 1 Mapa regionu

Zdroj: Google maps

Historie Broumovského výběžku je velice pestrá. Už ve 13. století byl benediktýnským řádem Břevnovského kláštera kolonizován pustý pohraniční hvozd. Benediktýnský řád sehrál v celé historii tohoto území obrovskou úlohu. Do obrazu celého území se zapsal vliv tohoto řádu a jeho správa sídel a značné části krajinného rázu. Region je znám zejména díky unikátní církevní a lidové architektuře (souborem barokních kostelů od Kryštofa a Kiliána Ignáce Dientzenhoferů a dále statky broumovského typu - původně dřevěné, během 18. století přestavěné na zděné). V okolí Broumova vznikla síť lokačních vesnic, v nichž bylo usídleno německé obyvatelstvo původem z vyspělých regionů Flander, Durynska a Frank. Vzhledem k tomu, že na Broumovsku neproběhla masivní industrializace a urbanizace, je toto území charakterizováno jako harmonická, ekologicky a esteticky vyvážená krajina.

Po 2. světové válce nastal ovšem ve vývoji Broumova obrovský zlom, který byl zapříčiněn vyhnáním Němců, zrušením samotného Broumovského okresu, kolektivizací zemědělství a mnoha dalšími změnami. Malý zájem nově příchozích lidí bez vazeb k místu podpořený celorepublikovým špatným vývojem v oblasti péče o krajinu měl na zdejší krajinu, tak jako jinde v pohraničních oblastech České republiky, velký negativní dopad. Slučování obcí a znárodnění průmyslu představují nepříznivé historické mezníky s negativním dopadem na hospodářství, osídlení, kulturu, ale i samotném přírodním rázu celého území. Společné znaky tyto negativní dopady mají právě ve ztrátě lokální identity, tedy vykořenění historických kořenů spojených v prostoru konkrétního místa, čímž zaniká i historická paměť a bohužel tímto došlo i k úpadku sociálního sebevědomí.

Dopady politické a hospodářské centralizace, podhorské zemědělství a veřejná doprava, nízká vzdělanost i zaměstnanost, spoléhání na pomoc exogenními způsoby regionálního rozvoje se

tak promítají v současném obraze typických neduhů českého venkova i v této oblasti. Ani téměř 30 let demokratického společenského vývoje nedokázalo na špatném stavu regionu mnoho změnit. Region se tak díky své odlehlosti a uzavřenosti potýká s ekonomickými problémy, s vysokou nezaměstnaností a odlivem mladých a vzdělaných skupin obyvatelstva.

Jedním z důležitých rozvojových programů je také program obnovy historických cest. Broumovská kotlina je již z minulosti protkána cestami, které umožňovaly spojení mezi jednotlivými vesnicemi, ale i přístupy do krajiny. Ty významnější sloužily jako obchodní nebo poutní cesty z Čech do Slezska a Kladska. Drobná sakrální architektura je ožívuje dodnes: kapličky, křížky a sochy světců a světic, kamenné mezníky vytvořené anonymními tvůrci. O jejich založení se zasloužili právě bohabojní němečtí sedláci a samotní vesničané. Během kolektivizace spoustu těchto nezapsaných památek zaniklo, byly zaorány, nebo utopeny v rybnících či bezmilostně roztaveny. Na jejich místech vznikly nové cesty, po někdejších cestách se zachovali jen jejich kamenní světci, ještě z dob, kdy lidé tyto duchovní hodnoty respektovali. Obnova historických cest vychází tedy z jejich historického významu a paměti našich předků, touto obnovou se dosahuje v Broumovském výběžku tedy snahy vyrovnat se s negativní minulostí a dosáhnout přínosu pro místní obyvatele či turisty v pohledu na upravené biokoridory a krajinotvorné prvky. Díky tomuto programu se obnovily například Křínická a Vambeřická cesty, nebo Rožmitálská cesta. Oživení Broumova má mnoho cest a obnovy si zaslouží i cyklostezky.

Tento kraj je ale pozitivně ovlivněn cestovním ruchem a díky němu může dále prosperovat, především udržovat své přírodní a profánní prvky. Již Integrovaný projekt rozvoje Broumova z roku 1998 podpořil tuto oblast jako turisticky atraktivní region. Na podporu aktivit cestovního ruchu byly zdokumentovány drobné sakrální prvky architektury sdružením Collegium pro arte antiqua Brno, byla provedena fotografická výstava „Proměna Broumova“, došlo k oživení broumovských kostelů v rámci této aktivity byl i otevřen veřejnosti v „týdnu pro broumovské kostely“ nejkrásnější, ale nejpustější kostel sv. Markéty v Šonově, nebo byla obnovena po padesáti letech ležení ladem klášterní zahrada Broumova.

Cílem práce bylo analyzovat rozvojové předpoklady a rozvojové problémy vybraného území, zejm. s ohledem na rozvoj cestovního ruchu. Práce je založena na vlastním terénním mapování v rámci terénního cvičení studentů magisterského studijního programu Management rozvoje města a regionů Vysoké školy regionálního rozvoje a Bankovního institutu - AMBIS.

Cvičení proběhlo ve dnech 27.9.-1.10. 2017 a mělo následující program:

1. den Téma dne: **Seznámení se s regionem Broumovska**
dopoledne seznámení s územím – přednáška o vývoji a stavu regionu Broumovska
odpoledne návštěva města Broumova (přesun vlakem)
večer úkol po skupinách
2. den Téma dne: **Exkurze v terénu z české strany hranice**
návštěva vybraných měst a obcí (kaple na Hvězdě, Meziměstí, Heřmánkovice, Vižňov, Šonov, Otovice, Verněřovice, Božanov, Ruprechtice)
večer úkol po skupinách
3. den Téma dne: **Exkurze v terénu z polské strany hranice**
návštěva vybraných měst a obcí (Nowa Ruda, Wambierzice, Radków...)
večer individuální úkol „percepce a komparace“ česko-polského pomezí
4. den Téma dne: **Mapování stavu sídel a krajiny vybraných obcí Broumovska**
po skupinách: Heřmánkovice, Vižňov, Šonov, Otovice, Verněřovice, Božanov, Ruprechtice
večer zpracování vymapovaných lokalit
5. den Téma dne: **Vyhodnocení rozvojového potenciálu sídel a krajiny vybraných obcí Broumovska**
představení zpracovaných „projektů“, diskuse a vyhodnocení

Obr. 2 Pohled na Stolové hory

Zdroj: foto studenti

K vlastnímu mapování byly vybrány obce, ve kterých se nachází barokní kostely tvořící tzv. Broumovskou skupinu kostelů tj. obce Božanov, Heřmánkovice, Křinice, Martínkovice, Otovice, Ruprechtice, Šonov, Verněřovice a Vižňov. Každou obec mapovala čtyř až pětičlenná skupina studentů pod vedením akademických pracovníků školy. Mapovalo se od 10 do 16 hodin, za příznivého počasí. Skupiny měly k dispozici mapu katastrálního území obce v měřítku 1:10 000, do které zanášely údaje o občanské vybavenosti, dopravní a technické infrastruktuře, veřejné zeleni a další, podle mapového klíče. Na základě výsledků mapování, informací zjištěných z veřejně dostupných zdrojů a přímo v obcích např. na úřední desce, rozhovory se starosty obcí a s občany byla pro každou obec vytvořena SWOT analýza a navrženy možné rozvojové aktivity obce.

Obr. 3 Broumovské stěny

Zdroj: foto studenti

2. Percepce území a jeho rozvojové možnosti

Součástí cvičení bylo porovnání české a polské strany hranice a zjišťování vnímání - percepce obou stran hranice. Studenti účastníci se terénního cvičení zpracovali asociační analýzu percepce prostoru Česko – polského pohraničí v okolí Broumova. Analýzy byly prováděny a hodnoceny přímo na místě. Asociační analýzy byly vyhodnoceny shlukovou metodou s následujícími výsledky. Z analýzy byly vynechány, až na výjimky, geografické pojmy a jevy jako názvy měst a vesnic. Výsledky byly zpracovány ze 48 odpovědí.

2.1. Percepce české strany hranice

45 studentů zmínilo Broumovskou skupinu kostelů a klášter v Broumově (někteří jako jeden bod, jiní odděleně). Samostatně dále zmínilo Kapli na Hvězdě 28 studentů. Dále samostatně studenti zmiňovaly jednotlivé cennosti umístěné v Broumovském klášteře jako Kodex Gigas, Turinské plátno a Svatováclavskou Bibli – celkem 25 studentů. Míra percepce kláštera a kostelů je samozřejmě dána i skutečností, že většina studentů v obcích s kostely z Broumovské skupiny prováděla konkrétní mapování, nicméně kaple na Hvězdě je již zcela samostatným zážitkem, který se vepsal hluboko do povědomí poměrně značné části skupiny. Kulturní poklady Broumovského kláštera studentům představil naprosto neotřelou, ale velmi fundovanou formou místní průvodce, takže někteří studenti dokonce do asociační analýzy uvedly nejen tyto kulturní poklady, ale i samotného průvodce.

Druhým nejčastějším zmiňovaným tématem byly skály a skalní divadlo – zmíněno 38x jako celek a dále pak řada studentů vyjmenovávala jednotlivé skalní útvary. 19 studentů ještě dále zmínilo krásnou krajinu a CHKO. Jako významnou součást krajiny dále 19 studentů zmínilo aleje podél úzkých cest. Turisté a turistika byli zmíněni 15x.

Dalším tématem, které zaujalo polovinu tj. 24 studentů byly statky Broumovského typu. 22 z nich ale dále uvedlo, že památky obecně jsou ve špatném stavebně-technickém stavu. Dalším často zmiňovaným negativem byl nedostatek občanské vybavenosti (obchody, služby) a jejich špatná kvalita (od nevhodně krátkých otevíracích dob až po neochotu personálu) – zmíněno celkem 15x.

Zajímavé je, že špatnou dopravní dostupnost regionu vzpomnělo jen 9 studentů, stejný počet studentů zhodnotil území obecně jako „problématické“. Problémy s romskou menšinou jen 5 studentů a jen 3 studenti hodnotili území jako chudé. S výše uvedenou percepcí Broumovska jako v podstatě nechudého území zřejmě souvisí komparace se stavem na polské straně hranice.

2.2. Percepce polské strany hranice

Na polské straně studenti zcela zjevně vnímali religiозní rozměr místní krajiny a obyvatel. Přestože i na české straně zmiňovali kostely a klášter, vnímali je zejména jako kulturně historické památky, nikoli jako místa víry. Na polské straně pak nejčastější odpovědí bylo poutní místo ve Wamberzicích zmíněné 41x, samostatně pak ještě křížová cesta 28x a zvony – 10x.

Studenti byli rovněž zaujati rozdílností architektury polské a původní německé. Rynek a zejména radnice v Nové Rudě zmínilo 33 studentů, zcela zchátralé náměstí v Mioszowě pak 21 studentů a obecně 31 z nich ještě dodalo, že vlastně většina polského území byla zchátralá a řada domů opuštěných. 19 studentů lakonicky zhodnotilo území jako “chudé”. V kontrastu s tím pak studenti zmiňovaly lázně Kudowa Zdrój 34x jako místo bohaté a elegantní, nicméně obsluhující zejména zahraniční klientelu (Němce, Rusy i Čechy). Přírodní krásy polské strany – Stolové hory zmínilo 33 studentů, přírodu a krajinu jako takovou pak už jen 11 z nich. Další témata pak byla již výrazně máločetná.

Tabulka 1 Srovnání Percepce české a polské strany hranice

Percepce Česko		Percepce Polsko	
1. Broumovská skupina kostelů a Broumovský klášter	48x	1. Poutní místo Wamberzice	41x
2. Skály a skalní divadlo	38x	2. Lázně Kudowa Zdrój	34x
3. Hvězda	28x	3.-4. Rynek a radnice v Nowe Rudě	33x
4. Pamětihodnosti v Broumovském klášteře	25x	3.-4. Stolové hory	33x
5. Statky Broumovského typu	24x	5. Opuštěné a zchátralé domy a ulice	31x
6. Špatný stav památek	22x	6. Křížová cesta ve Wamberzicích	28x
7. Příroda a CHKO	19x	7. Zchátralé náměstí v Mioszowě	21x
8.-9. Aleje a úzké cesty	15x	8. Chudoba	19x
8.-9. Turisté a turistika	15x		
10. Nedostatek občanského vybavení a jeho špatná kvalita	14x		

Zdroj: vlastní zpracování

Z provedené analýzy vyplývá, že ačkoli se území na české i polské straně hranice dlouho vyvíjelo shodně, pod vlivem církevních institucí, religiózní náboj české strany hranice vnímali studenti výrazně méně, než v Polsku. Církevní památky jako Broumovský klášter a Broumovskou skupinu kostelů hodnotili spíše z hlediska kulturně-historického a z hlediska jejich potenciálu pro cestovní ruch. Krajimu Broumova pak vnímali zejména jako místo s turistickým potenciálem. Přestože krajina v Polsku není příliš odlišná, o možnosti rozvoje cestovního ruchu tam se studenti prakticky nezmínili vůbec, s výjimkou potenciálu lázní v Kudowě.

2.3. Mentální mapa Broumova

Pro sledování percepce mapovaného prostoru bylo dale využito tvorby mentálních map (blíže k mentálním mapám in Buzan, 2007, Pánek a Pázsto, 2016). Úkolem studentů bylo vytvořit mentální mapu Broumova. Studenti město navštívili společně a prošli od vlakového nádraží na náměstí (rozchod cca 30 min.) a ke klášteru. Dále dostali cca hodinový rozchod s pokynem vrátit se na vlakové nádraží samostatně. S odstupem dvou dnů jsme je nechali vytvořit mentální mapu tj. ručně kreslený „obraz“ toho, co jim z návštěvy města utkvělo.

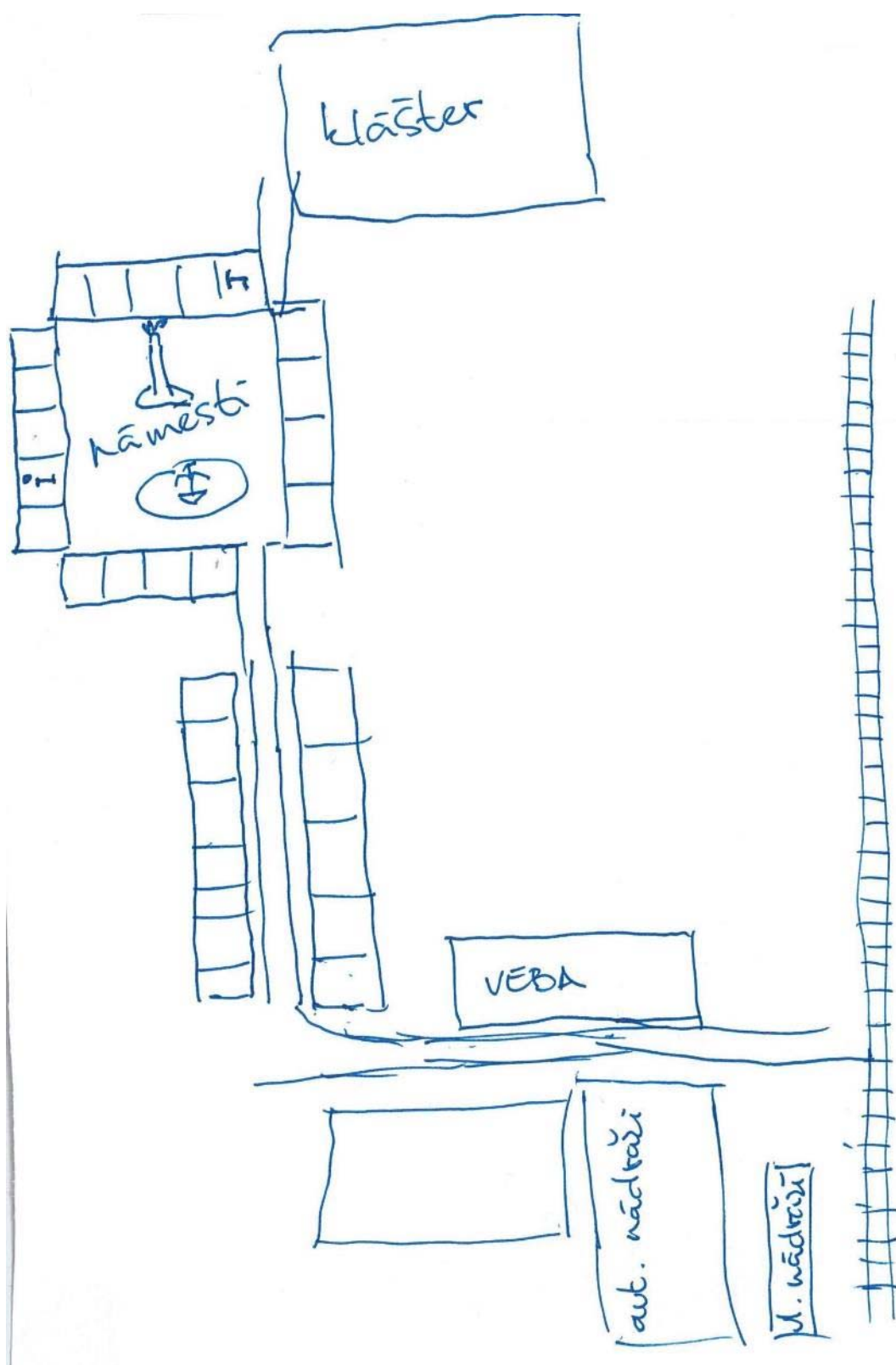
Obr. 4 Mapa centra Broumova

Zdroj: Mapy.cz

Ze 48 mentálních map se na 46 z nich objevilo náměstí a na 44 klášter. Vlakové nádraží zobrazilo jen 41 studentů. Někteří studenti se ve své mapě totiž soustředili výhradně na zmapování prostoru náměstí, a to až do nejmenších podrobností popisu využití parteru jednotlivých domů. Naopak jiní studenti pojali mapu „velkoryseji“, takže se omezili pouze na konstatování, že je zde náměstí a radnici tak zmínilo jen 9 z nich. Mezi další nejčastěji zmiňované body ve městě se pak ukázalo zejména autobusové nádraží – 25x, továrna VEBA a řeka Stěna po 18-ti záznamech, Malé náměstí 11x a Základní umělecká škola 10x.

Obr. 5 Mentální mapa Broumova „schematická“

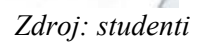

Zdroj: studenti

A hand-drawn sketch of a church floor plan. The sketch is oriented with the entrance at the bottom. The main body of the church is a rectangle. At the top (the altar end), there is a semi-circular apse labeled "Апсиса" (Apse) and "Алтарь" (Altar). To the right of the main body is a rectangular structure labeled "Кладбище" (Cemetery). Along the right wall, there is a row of small squares labeled "Свѣтѣлицы" (Light fixtures). In the center of the main body, there is a circular feature labeled "Крест" (Cross). To the left of the main body, there is a narrow strip labeled "Лѣвицѣ" (Left side). At the bottom (the entrance), there is a small rectangular area labeled "Входъ" (Entrance). The sketch is drawn with simple lines and includes several handwritten labels in Cyrillic and English.

* For. absence, mirrored at Nádrazí
do g. in many of the g. and g. in the
the same way. The effect.

Zdroj: studenti

3. Mapovací technika a způsob tvorby mapovacího klíče

Podkladem pro terénní mapování byla Základní mapa České republiky 1 : 10 000 (ZM 10) v černobílém tisku. ZM 10 je státním mapovým dílem. Zobrazuje území České republiky (ČR) v souvislém kladu mapových listů a je nejpodrobnější základní mapou středního měřítka. Je postupně vydávána od roku 1970, první vydání bylo dokončeno v roce 1988. V období let 1979 až 2000 byla zajišťována postupná obnova vydaných mapových listů. Rozměry a označení ZM 10 jsou odvozeny z mapového listu Základní mapy České republiky 1 : 50 000 (ZM 50) rozdělením na pět sloupců a pět vrstev. Označení mapového listu sestává z čísla mapového listu ZM 50 a čísla z řady 01 až 25 podle polohy mapového listu při dělení. Území ČR je zobrazeno na 4533 mapových listech. Rozměry papíru mapy jsou 62 x 46 cm, mapové pole, které zobrazuje průměrně plochu 18 km², má tvar lichoběžníku s výškou 38 cm a délkou základnen od 47,03 do 49,22 cm.

Mapa obsahuje polohopis, výškopis a popis. Předmětem polohopisu jsou sídla a jednotlivé objekty, komunikace, vodstvo, hranice správních jednotek a katastrálních území, hranice chráněných území, body polohového a výškového pole, porost a povrch půdy. Předmětem výškopisu je terénní reliéf zobrazený vrstevnicemi a šrafami. Interval vrstevnic je 1, 2 a 5 m. Popis sestává z druhového označení objektů, standardizovaného geografického názvosloví (od roku 2012 včetně názvů ulic), kót vrstevnic, výškových kót, rámových a mimorámových údajů. Obsahem mapových listů vydávaných od roku 1992 je rovinná pravoúhlá souřadnicová síť (S-JTSK) a zeměpisná síť (ETRS89). Předměty obsahu mapy jsou znázorněny pouze na území České republiky.

Od roku 2001 se mapové listy ZM 10 vyhotovují digitální technologií ze Základní báze geografických dat České republiky (ZABAGED®) a databáze geografických jmen České republiky Geonames.

3.1. Mapovací technika

Mapování v terénu je realizováno pochůzkou a jedná se spíše o terénní šetření, neboť základní terénní prvky jsou již jednoznačně identifikovány v podkladové mapě. Na základě značkového klíče se v terénu vyhledávají prvky a objekty, důležité pro rozvojový potenciál obce. Tyto prvky se zakreslují do černobílého tisku mapového podkladu několika způsoby v závislosti na hustotě mapovaných prvků na dané ploše:

- Zákres prvků dle značkového klíče s využitím barev.
- Zjednodušený zákres prvků jednou barvou (bod, linie, plocha (obrys) bez použití značkového klíče), jejich očíslování a vytvoření legendy dle čísel.

Takto vznikne pracovní mapa, která po naskenování na velkoformátovém skeneru a georeferencování na digitální mapovou předlohu, bude využita jako podklad pro digitalizaci mapovaných prvků v geografickém informačním systému (GIS), např. v SW ArcGIS nebo QGIS. Digitalizací prvků vzniknou vektorová data, spojená s databází dalších (negrafických) informací, která budou využitelná pro různé analýzy a rozvojové projekty.

3.2. Značkový klíč

Pro zakres prvků, důležitých pro rozvojový potenciál obce neexistuje normovaný značkový klíč – jedná se o tématickou mapu. Byl proto vytvořen pro práci unikátně s tím, že bude v praxi ověřen a dále případně upraven či pro další obdobné mapovací práce verifikován. Pro vytvoření mapovacího klíče byly využity Principy a pravidla územního plánování v oblasti mapování dat pro Územně analytické podklady (ÚÚR, 2016 a 2017) a vlastní starší práce (např. Šilhánková, Pondělíček, 2012). Některé prvky jsou součástí map velkého a středního měřítka (cyklo/turistické trasy, sakrální stavby, památníky, zastávky dopravní obslužnosti...), pro ně jsou již vytvořeny mapové značky. Ostatní prvky jsou tzv. tématické, pro ně byly vytvořeny nové mapové značky (např. turistická atraktivita, mobiliář, historický objekt...).

Značkový klíč byl koncipován tak, aby obsahoval pouze 5 barev (černá, červená, žlutá, zelená, modrá) a značky jednoznačně identifikovaly mapovaný prvek.

Obr. 8 Značkový klíč pro mapy rozvojového potenciálu obce

občanská vybavenost	vybavení pro CR	dopravní infrastruktura	technická infrastruktura	zeleň v sídle	ostatní
škola (doplnit jaký typ)		zastávka BUS (doplnit frekvenci spojů, přístřešek?)	odpadkový koš	travnaté plochy, udržované (kosené), hřiště, dětské hřiště	brownfield (vč. typu)
Wifad (vč. úředních hodin)		zastávka MHD (doplnit frekvenci spojů, přístřešek?)	nádoby na separovaný odpad (upřesnit typy)	soliterní větší strom (druh, stáří) průměr nad 80 cm	suburbánní typ výstavby
pošta (vč. otevírací doby)		zastávka ČD (doplnit frekvenci spojů)	Sběrný dvůr či jiné zařízení na odpad	předzahrádky u domů a staveb (ne předzahrádky před hospodou)	
obchod (doplnit otevírací dobu)		veřejná parkovací místa (kolik, zpoplatněná?)	technická opatření na vod. tocích (plochách)	květinové záhony a výzdoba obce	
hospoda, kde se nevaří (doplnit otevírací dobu)		vyhrazená parkovací místa (kolik)		keře vysazené, kultivované, doprovodné	
hospoda, restaurace s jídelnami (doplnit otevírací dobu) vč. předzahrádky		neoficiální parkování (pro kolik aut?)		liniová stromořadí - aleje	
dětské hřiště		chodník x chybějící chodník		veřejný (poloveřejný) park, zahrada, sad	
hřiště pro dospělé (např. posilovadla)		cyklostezka, cyklotrasa, stojany pro cyklisty a kolik a s čím		Památný, strom, alej, skupina, strom vhodný k ochraně	
sportoviště		příčné prahy nebo jiná zpomalovadla		historická zahrada nebo sad (farm, obecní, apod.)	
kostel, hřbitov, kaple, zvonice, mlýn, křížky malé/velké - Boží muka		lavička, kryté posezení pro poutníky		zajímavá výsadba, scénérie, zahrada	
historický objekt (upřesnit)		čerpací stanice PHM (otevírací doba)			
zdravotnická zařízení (upřesnit jací lékaři + ordinární hodiny)			požární nádrž		
pož. zbrojnice		pěší turistické trasy			
		Potenciální nebezpečné místo			

Zdroj vlastní

3.3. Mapa rozvojového potenciálu obce

V rámci mapovacích prací byla na základě výše uvedeného jednotného klíče vytvořena pro každou obec mapa rozvojového potenciálu obce.

4. Analýza vybraných obcí a jejich rozvojový potenciál

4.1.Božanov

Bc. Antonín Zashke, Bc. Tomáš Navrátil, Bc. Martina Kavánová, Bc. Kateřina Bryndová, Bc. Dagmar Poláková

Základní informace o obci

První zmínky o obci Božanov, která leží u hranic s Polskem, sahají do poloviny 13. století. Jednalo se o ves lánového (ulicového) typu, která podle pozdějších pramenů nesla název Berthelsdorf, později Banzdorf, současný Božanov. V první polovině 19. století patřila obec mezi početně největší poddanské vesnice broumovského panství. Obci vévodí kostel sv. Máří Magdaleny společně se strmým obrysem "Koruny" (769m), jednoho z vrcholů Broumovských stěn. Zástavba je typicky venkovská s pozůstatky německé architektury. Především se jedná o zemědělské usedlosti, rodinné domy a rekreační chalupy. (Obec Božanov, © 2017)

Obec Božanov má oproti celorepublikovému trendu poklesu počtu obyvatel v pohraničních obcích vzrůstající trend. Podle údajů obsažených ve strategických dokumentech obce je od roku 2001 patrný nárůst občanů za deset let o více jak 8 %. (Program rozvoje obce Božanov 2012-2022) Obec tento trend aktivně podporuje neustálou nabídkou pozemků pro výstavbu rodinných domů a zlepšování podmínek pro bydlení. Představitelé obce tak plně využívají současné poptávky po bydlení na venkově a snaží se pro to připravit podmínky. V současnosti má obec 360 stálých obyvatel. Věková skladba obyvatelstva 0-14 65obyvatel, 15-64 233 obyvatel, 65+ 62obyvatel. (ČSÚ, 2016) Ze statistických údajů vyplývá, že obec má rozvojový potenciál.

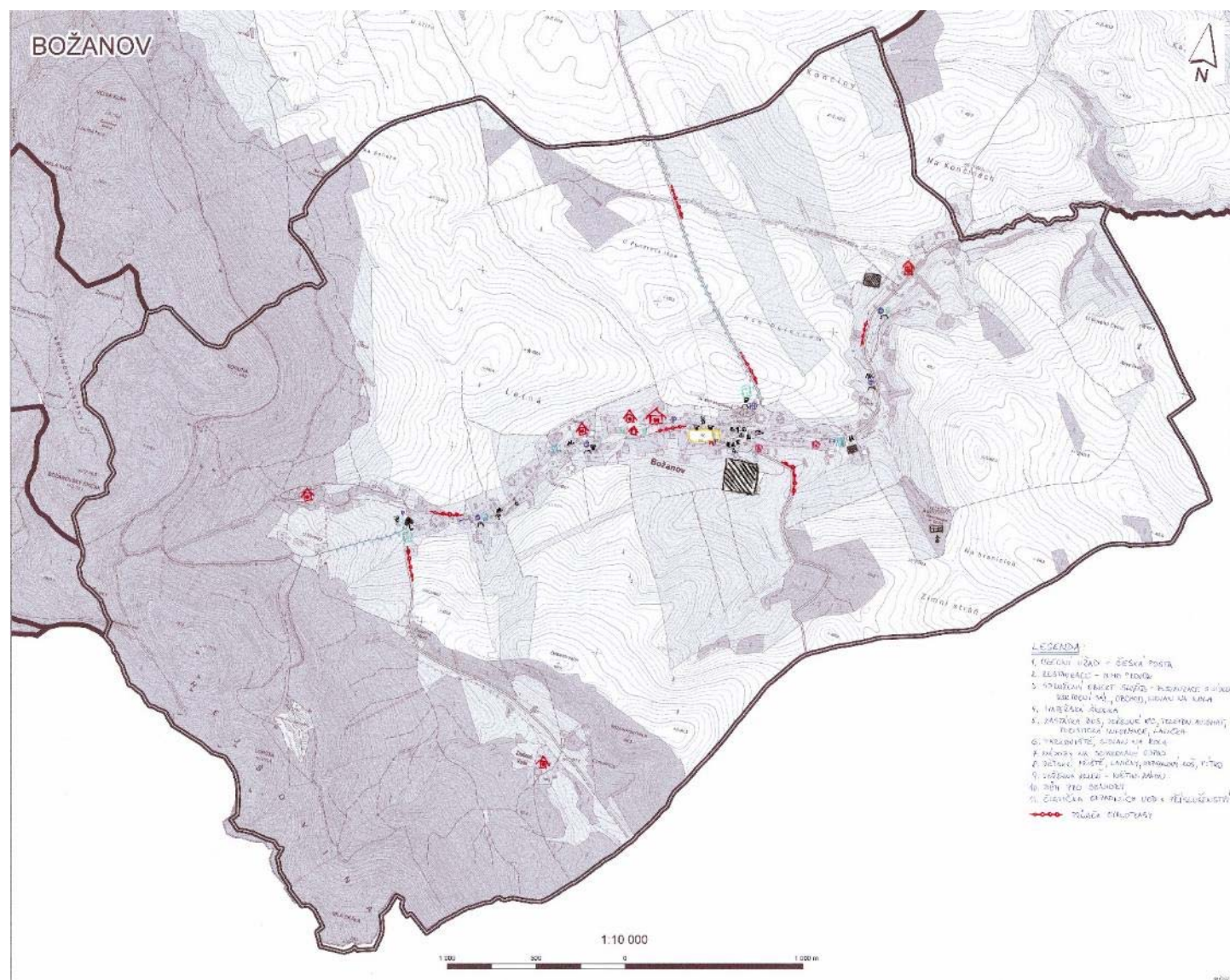
Prioritou rozvojového potenciálu současné obce je turistický ruch. Božanov je jednou ze vstupních bran do národní přírodní rezervace Broumovské stěny. Dominantou je jeden z kostelů, který je součástí unikátní skupiny barokních Broumovských kostelů, na jejichž výstavbě se z velké většiny podílela bratrská dvojice Kiliána a Ignáce Dientzenhoferů. Cestovní ruch je v obci podporován soustavou cyklotras, z nichž jedna vede přes blízký hraniční přechod do Polska a podporuje tak přeshraniční turistiku. Cykloturista se z Božanova dostane jak do oblasti Broumovských stěn, tak i do národního parku Góry Stolowe. (Soukup a kol., 2017)

Obr. 9 Kostel sv. Máří Magdaleny

Zdroj: foto studenti

Obr. 10 Mapa rozvojového potenciálu obce Božanov

Zdroj: študenti

SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- snaha o vnější stavební úpravu kostela sv. Máří Magdaleny - kvalitní životní prostředí, dobrý stav krajiny a přírody v obci a jejím okolí - domov pro seniory a mladé rodiny - existence stálé prodejny potravin - dostatek pohostinských služeb - sportoviště a sportoviště pro menší děti - plochy pro budoucí výstavbu - opravené komunikace v horní části obec - dobrá dopravní obslužnost - blízkost hraničního přechodu - existence mateřské školy - cyklotrasy - snaha o úpravu veřejných prostor - záchytná parkoviště - existence dvou kempů	- neudržované neveřejné prostory - neudržované zemědělské stavby- existence browmfields část statku - rozpadlá stavba bývalého objektu živočišné výroby - browmfields - revitalizace potoka - špatný stav komunikace v dolní části obce - nepřístupná dominanta obce kostel - na základě rozhovoru s místními obyvateli byla identifikována potřeba rozšíření kapacity mateřské školky a hasičské zbrojnice - lékař, lékárna
Příležitosti	Hrozby
- Rozvoj turismu - Hlubší kooperace s okolními obcemi - Využití dotačních projektů a jejich realizace - zapojení obyvatel do rozvoje obce - zvyšování atraktivity obce a její propagace	- znehodnocení krajiny z důvodu nevhodné rodinné zástavby a masové turistiky - nedostatečná údržba stávajících rekreačních zařízení - nedostatečné využívání rekreačních zařízení mimo sezónu - ukončení finanční podpory cestovního ruchu z fondů Evropské unie - hrozba poklesu turistického ruchu po ukončení období ekonomického růstu - hrozba odlivu produktivního obyvatelstva z důvodu nedostatku pracovních příležitostí mimo cestovní ruch - snižující se množství pozemků vhodných pro bytovou výstavbu

Návrh rozvojových opatření

Pro další rozvoj obce studenti navrhuji tato rozvojová opatření, která by mohla vézt k větší atraktivitě místa a zajištění stability vývoje i v dalších letech:

- Zvýšení kapacity mateřské školy z důvodu zvýšení počtu dětí.
- Obec by měla vytvořit vhodné podmínky pro vznik malé dřevovýroby v části bývalého statku, který je využíván jen částečně a neslouží již ke svému původnímu účelu a jeví typické znaky brownfieldu.
- Při mapování území byl objeven rozpadlý objekt po bývalé živočišné výrobě. Nejedná se o chráněný, ani nijak zajímavý objekt k dalšímu využití. Autoři navrhuji provedení demolice a odstranění brownfields a uvedení území do původního stavu tak, aby zapadl do okolní krajiny.
- V obci nejsou kromě středu obce vybudovány chodníky pro pěší, ale s ohledem na zklidněnou dopravu, která je zaměřena většinou na turistický ruch a soustavou vhodného dopravního značení není potřeba budovat komunikace pro pěší a investice do komunikace je lépe vložit do opravy v dolní části obce.
- Obec by vhodnou podporou měla motivovat vlastníky soukromých pozemků ke zlepšení stavu, zejména tam, kde to vytváří obraz o obci a tvoří tzv. výkladní skříň obce. Obrázek stavu je uveden v dokumentaci silných a slabých stránek obce.
- Centrem obce vede potok, který je ve velmi špatném stavu a neudržován. Navržené opatření spočívá v jeho revitalizaci a doplnění o vhodný doplněk, například malou přírodní hráz s vodním mlýnem, jako atrakci pro zvyšující se počet dětí v obci.

Obr. 11 Část nevyužívaného statku – brownfields vhodný k revitalizaci

Zdroj: studenti

4.2. Heřmánkovice

Bc. Šárka Mizerová, Bc. Barbora Minaříková, Bc. Ivana Krpálková, Bc. Kamil Frolo, Mgr. Martin Černý

Základní informace o obci

Heřmánkovice se rozkládají na 1993 ha a mají 419 stálých obyvatel. První zmínky o obci Heřmánkovice pochází z 2. pol. 14. století v souvislosti s vnitřní kolonizací našeho území, lokálně směřované z broumovského kláštera. Heřmánkovice byly vystavěny jako lánová ves s plužinou záhumenicového typu. O dalším významném rozvoji můžeme hovořit v době baroka a výstavbou kostela Všech svatých, který patří do tzv. broumovské skupiny kostelů a svou polohou tvoří jedinou ukázkou barokní krajiny. (Pellová, 2006) Mezi další historické objekty patří řada statku s klasicistními prvky, opět příklad regionálního architektonického specifika, a volně stojící sochy katolických světců (sv. Jan Nepomucký, sv. Josef, sv. Florián) a Božích muk.

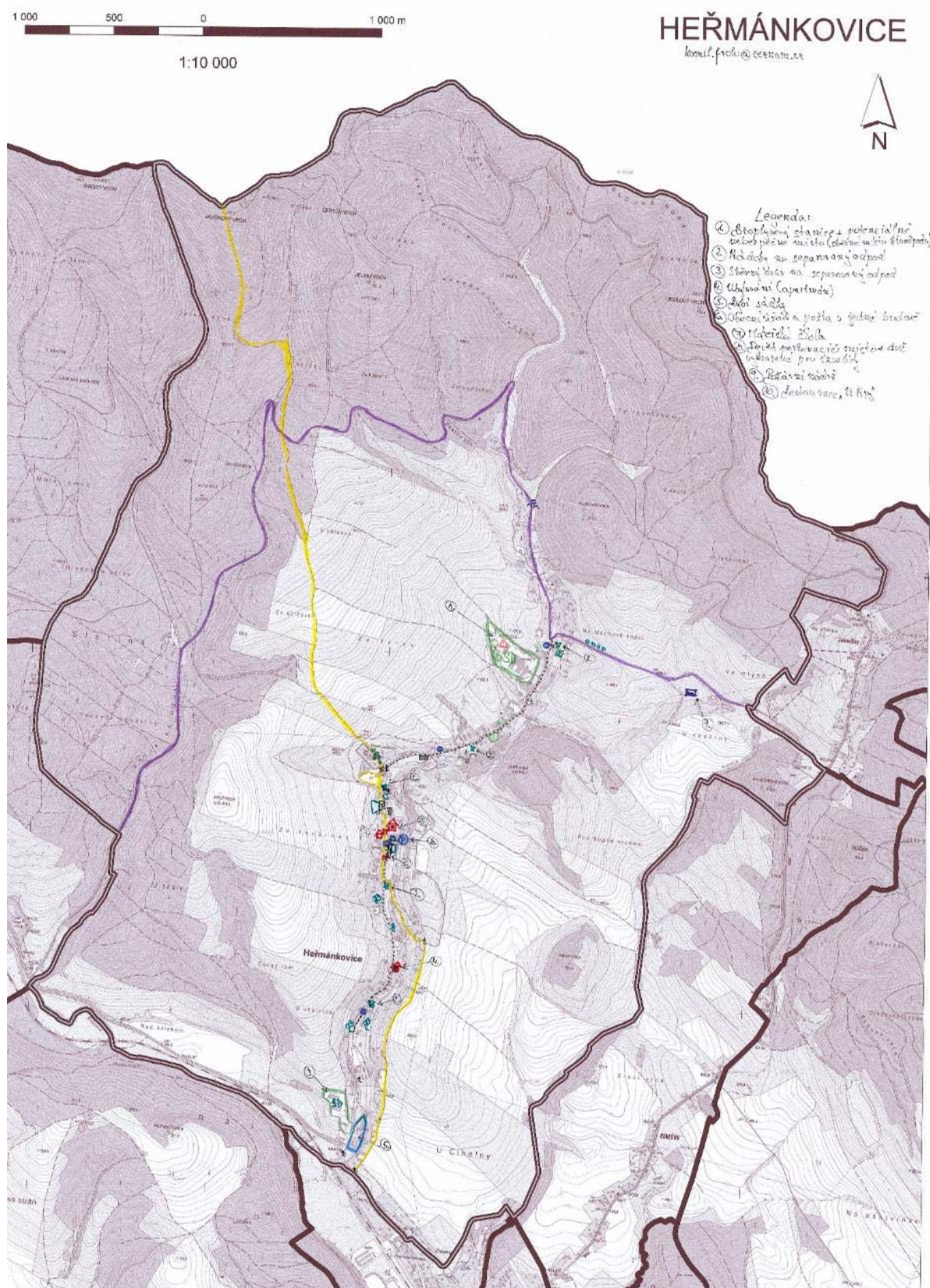
Rozpočtová bilance Heřmánkovic není příliš příznivá. Její rozpočet je sice vyrovnaný (Heřmánkovice, 2017), avšak předpokládané příjmy v letech 2018 a 2019 jsou vyčísleny na 7-8 mil. Kč. Podle rozpočtu jsou plánovány opravy místních komunikací (mostků přes potok), domu pro seniory a přírodní nádrže v Janovičkách. Celková hodnota plánovaných akcí dle rozpočtu na roky 2018-2020 je odhadována na 7 mil. Kč. Vzhledem k omezenému rozpočtu obce Heřmánkovice jsou připravovány další projekty, např. výstavba veřejného osvětlení, decentralizované odvádění odpadních vod, a to v přímé návaznosti na skutečné příjmy obce. Podporou při řešení a realizaci projektů je i členství Heřmánkovic v DSO Broumovsko.

Obr. 12 Ukázka malebnosti barokní krajiny v Heřmánkovicích

Zdroj: studenti

Obr. 13 Mapa rozvojového potenciálu obce Heřmánkovice

Zdroj: studenti

SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- Občanská odpovědnost k rozvoji obce - Koncentrace památkových objektů v intravilánu i extravilánu obce - Kulturní prostředí barokní krajiny - Možnost sportovního a turistického využití - Cyklostezky a cykloturistika - Probíhající rekonstrukce relaxačních zón a jejich vytváření - Aktivita správních orgánů směřující k přílivu nových obyvatel - Členství v DSO - Vysoký rekreační potenciál - Blízkost větších měst - Dobré odpadové hospodářství - Aktivní politika zaměstnanosti (obec čerpá dotace na sezónní práce)	- Absence větší občanské vybavenosti - Činnost bioplynové stanice (občasný výskyt silného zápachu) - Špatný stav dopravní infrastruktury - Nízký rozpočet obce k realizaci větších projektů - Havarijní stav mostků před Heřmánkovický potok - Téměř úplná absence veřejného osvětlení - Chybějící chodníky - Dezolátní stav některých sakrálních objektů - Pouze částečná kanalizace - Cca 80 objektů obývají chataři a chalupáři (nízký počet stálých obyvatel) - Malá ubytovací kapacita pro turisty - Chybí vodní plocha ke koupání
Příležitosti	Hrozby
- Rozvoj turismu - Rekonstrukce objektu bývalé celnice a požární zbrojnice - Hlubší kooperace s okolními obcemi - Růst počtu obyvatel obce v návaznosti na aktivní politiku zaměstnanosti a plánované výstavby RD - Využití dotačních projektů a jejich realizace - Tvorba marketingové strategie unikátních barokních památek - Využití a propagace přínosu významného rodáka Celestýna Opitze - Podpora podnikání a s tím související zvýšení počtu ekonomicky aktivního obyvatelstva	- Depopulace - Nízký rozpočet obce - Rozpad turisticky atraktivních objektů - Nezáměr obyvatel na dalším rozvoji obce - Stagnace a úpadek ekonomických aktivit regionu - Špatná dopravní obslužnost - Nedostatek pracovních příležitostí - Aktivita bioplynové stanice a její vliv na další odklon turistů, včetně zhoršení stavu životního prostředí

Obr. 14 Nevhodně umístěné kontejnery separovaného odpadu u dětského hřiště

Zdroj: studenti

Návrh rozvojových opatření

- Turistický potenciál obce závisí na využití kulturních aspektů barokní krajiny, ve které jsou Heřmánkovice situovány. Hlavní investiční položkou je v tomto ohledu renovace kostela Všetech svatých autora K. I. Dietzenhofera a dále dokončení restituace mikropamátek typu volně stojících soch světců a Božích muk.

Obr. 15 Kostel Všetech svatých

Zdroj: <http://www.krasnecechy.cz/media/galerie/kostel-vsech-svatych-v-hermankovicich/big/hermankovice.JPG>

- Jinou variantou podpory turistického potenciálu může být vybudování regionálního muzea Celestýna Opitze, který jako první podal v nemocnici Na Františku v Praze éterovou narkózu. Zde se nabízí možnost intenzivnější kooperace s Fakultní nemocnicí v Hradci Králové.
- Mezi značně negativní vlivy na současný stav Heřmánkovic řadíme nedostatek veřejného osvětlení, chodníků a havarijní stav mostků přes potok. Především to ale je nedostatečná občanská vybavenost, což nejen v souvislosti se snahou o zvýšení atraktivity mapované lokality působí značné potíže. Lze proto doporučit vybudování minimálně obchodu s potravinami a občerstvovací stánky v blízkosti zmíněných odpočívadel.
- Kvalitní mateřská škola, která prošla nákladnou rekonstrukcí, je ve značném kontrastu k dalším dětským hřištím. Naproti této MŠ se nachází zcela nevyhovující hřiště umístěné v blízkosti kontejnerů. Navrhujeme celkovou revitalizaci místa.
- Poslední návrh na podporu lokálního rozvoje je spjat s rekonstrukcí zázemí pro diváky i sportovce na místním fotbalovém hřišti: a) tribuny pro diváky, b) střídací lavičky, c) umístění ochranných sítí u dopravní komunikace, d) dokončit započaté terénní úpravy.
- Důležitým úkolem obce Heřmánkovice do budoucna je dořešení stavu kanalizace. Vzhledem k rozpočtu obce bude nutné rozvojovou akci zrealizovat pomocí DSO Broumovsko.

4.3. Křinice

Bc. Josef Pinc, Bc. Josef Drahota, DiS., Bc. Milan Kaiser, DiS., Bc. Bohumila Kozáková, Bc. Magdaléna Hrobařová

Základní informace o obci

Obec Křinice byla založena v roce 1255 jako součást klášterního panství. Nacházela se zde převážně selská osídlovací struktura ve formě uzavřených dvorů. Obec se nachází nedaleko poutního místa Hvězda s kaplí panny Marie Sněžné. Mimo to má obec vlastní křížovou cestu se 14 zastaveními, vede ke kapli sv. Huberta. Jedná se o pískovcové kapličky, které nechal postavit místní sedlák Josef Volke (Křinice, 2017).

Dále se zde nachází kaskáda rybníčků, tzv. Křinické rybníčky, které byly prohlášeny chráněným územím. Osm venkovských usedlostí obce (č.p. - 43,91,106,116, 140, 152, 159, 194) tvoří vesnickou památkovou rezervaci (Křinice, 2017).

V obci je částečně rozvinutý cestovní ruch, převážně turistika a cykloturistika. V obci je však nedostatek ubytovacích kapacit pro turisty. Jediné oficiální ubytování je v budově bývalé školy, které provozuje přímo obec Křinice. Přímo v obci je pouze jedno restaurační zařízení – v Kulturním domě, které je však v současné době mimo provoz. Jedinou možností občerstvení je zařízení Amerika, které se nachází až na samém konci obce, přímo pod cestou k rozhledně Hvězda (DSO Broumovsko, nedatováno).

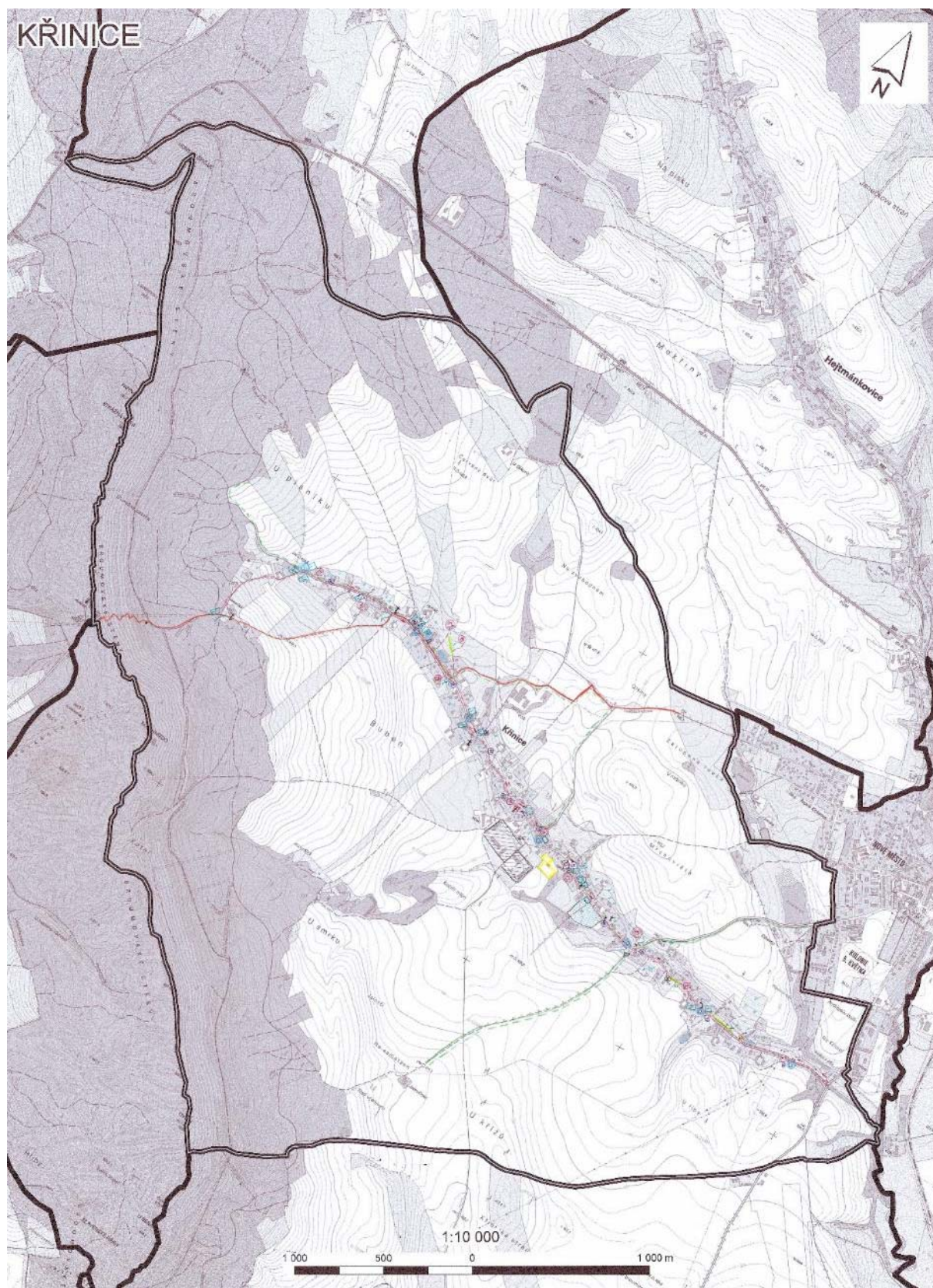
Obr. 16 Restaurace Amerika

Zdroj: studenti

Obec je rozložena podél jediné a zároveň hlavní ulice, a to v délce cca. 7 km na celkové rozloze 1645 ha a má 387 obyvatel. Obec neprovozuje základní ani mateřskou školu. Děti dojíždí do Broumova. Budova bývalé školy slouží k ubytování. Přilehlé dětské hřiště slouží pro veřejnost. V obci se nenachází žádná prodejna potravin ani jiného zboží. Rovněž zde není žádné zdravotnické zařízení. V obci jsou dvě fotbalová hřiště, z toho jedno na trénink. Obec má spolek hasičů, myslivců a Sokol.

Obr. 17 Mapa rozvojového potenciálu obce Křínice

Zdroj: studenti

SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- kvalitní životní prostředí - přitažlivá přírodní krajina - stabilní počet obyvatel - parcely pro výstavbu RD - potenciál pro cestovní ruch - dobrá síť cyklostezek - dobrý stav komunikací	- poloh v příhraničním regionu - slabé podnikatelské aktivity - nedostatek pracovních příležitostí - veškerá občanská vybavenost je v Broumově - málo volnočasových aktivit - rozpočet vyčerpaný velkými investicemi
Příležitosti	Hrozby
- rozvoj cestovního ruchu - rozšíření spolupráce s okolními obcemi - pořádání kulturních a sportovních akcí - zapojení obyvatel do rozvoje obce - využití programů, dotací a grantů - zvyšování atraktivity obce a její propagace	- migrace obyvatel do větších obcí - nedostatek finančních zdrojů k realizaci projektů - chybějící ubytovací kapacity - chybějící parkovací prostory - chybějící podpůrné programy pro cestovní ruch

Obr. 18 Opuštěná budova (brownfield)

Zdroj: studenti

Návrh rozvojových opatření

- V budoucnosti by bylo vhodné zabývat se možností navýšit ubytovací kapacitu v obci. Možnost výstavby kempu nebo penzionu.
- V souvislosti s nedostatečnou kapacitou parkovacích míst u restaurace Amerika, by bylo třeba zbývat se myšlenkou na výstavbu parkoviště.

Obr. 19 Prostor k vybudování parkoviště

Zdroj: studenti

- Projíždějící cyklisté a pěší turisté by uvítali možnost drobného občerstvení přímo v rozlehlé obci.
- Nikde v obci ani v jejím okolí se nenachází žádná prodejna suvenýrů. Tato není ani nahoře na Hvězdě. Prodejna suvenýrů a občerstvení by mohla být přímo u parkoviště, na konci obce, kde začíná cesta k poutním místům.
- Rovněž nikde v celé obci nejsou veřejné toalety.
- Dále by bylo vhodné po celé délce obce, alespoň po jedné straně vybudovat chodník, případně chodník s částí pro cyklisty.

4.4. Martínkovice

Bc. Renata Černá, Bc. Lucie Bartoníková, Mgr. Libuše Bídová Bc. Kateřina Vůjtěchová,
Bc. Robin Štěrbá

Základní informace o obci

Obec Martínkovice se rozkládá podél potoka zvaného Březinka, jižně od Broumova. Osu obce tvoří místní komunikace, která pokračuje směrem na Otovice. Ta je křížena silnicí z Broumova do Božanova. Jediný způsob veřejné dopravy v obci představuje autobus, dostupnost a četnost veřejné dopravy je dostačující. Ráno jsou spoje ve frekvenci po 20min., po zbytek dne autobus jede zhruba jednou za hodinu. Charakteristickým typem obytných domů jsou rodinné domy vesnického typu s vysokým výskytem tzv. Broumovských statků. V obci je řada unikátních statků broumovského typu. Převážnou část zástavby tvoří rodinné domy a hospodářská stavení. V obci jsou i větší bytové domy, které byly v minulosti postaveny pro dělníky místní textilky. Správní území má celkovou rozlohu 1416 ha. Obec je jednou z několika dlouhých lánových (přípotočních) vsí, které vznikly ve 13. století v Broumovské kotlině.

Obr. 20 Statky Broumovského typu

Zdroj: studenti

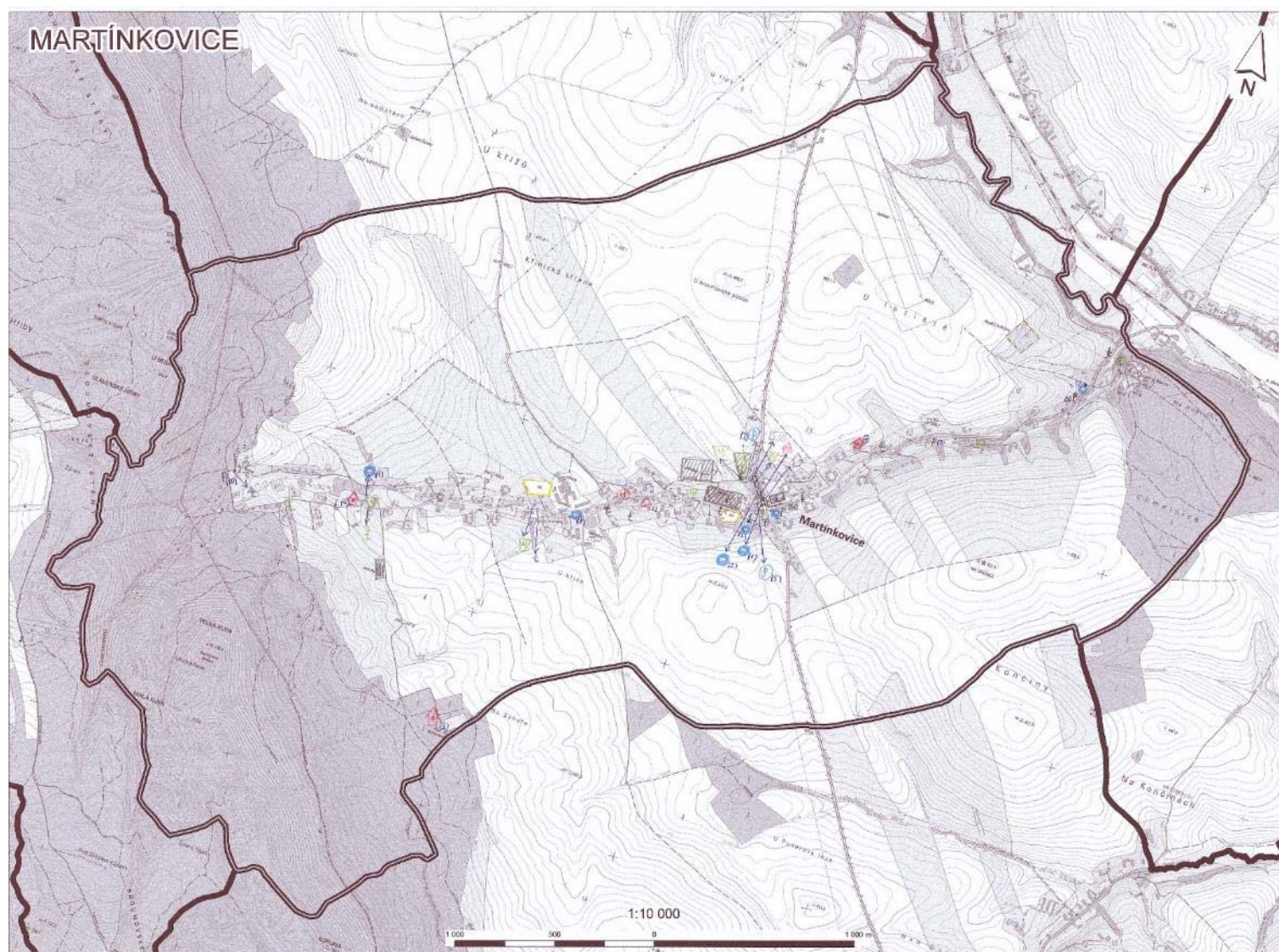
K 1. 1. 2017 obec evidovala 499 trvale žijících obyvatel. Věkový průměr obyvatel je 42,4 roku. Počet sociálně slabých obyvatel v obci je odhadem do 20 osob, dle informací místních obyvatel zde žije 1 romská rodina.

V obci působí 5 zemědělských podnikatelských subjektů. Co se týká charakteru zemědělské výroby v obci, dominuje zemědělská výroba, převažují obilniny a brambory. Velikou část tvoří pastviny, na kterých se pasou většinou ovce a krávy.

V Martínkovicích se nachází velká dvoupatrová budova Základní školy, ve které se vyučuje pouze 1. stupeň základní školy. Obec disponuje také vybavenou Mateřskou školou se zahradou, která se nachází v budově Obecního úřadu Martínkovice.

Nejvýznamnější kulturní památkou je kostel sv. Jiří a sv. Martina stojící na návrší nad řekou Stěnavou uprostřed hřbitova. Jako jediný z celé broumovské skupiny je martínkovický kostel dílem stavitele Martina Allia, který již předtím na žádost opata Sartoria uskutečnil barokní přestavbu broumovského klášterního kostela sv. Vojtěcha. Most přes Stěnavu je krásnou kamennou dominantou při vstupu do obce. Jedná se o barokní kamenný most, který byl prohlášen za technickou památku chráněnou státem.

Obr. 21 Mapa rozvojového potenciálu obce Martínkovice

Zdroj: studenti

SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- dobré mezilidské vztahy v obci a solidní vzájemná komunikace a pospolitost občanů - bezpečné prostředí, nízká kriminalita - nízký počet sociálně slabých občanů - dobudovaná technická infrastruktura obce v dobrém stavu (plynofikace, elektrifikace, zásobování vodou a kanalizace (až na dílčí úseky, které je nutno rekonstruovat) - místní komunikace v relativně dobrém stavu - kompletně opravené sakrální památky - udržované víceúčelové hřiště - dostatečná vybavenost na třídění bioodpadu - dostatek sběrných míst po obci - krásná příroda a blízkost CHKO a kvalitní životní prostředí obecně - vybudovaná síť cyklotras - spolková činnost v obci na solidní úrovni - dostatečná četnost autobusových spojů - fungující místní knihovna - existence ekologického zemědělství - existence přeshraniční spolupráce - dančí obora	- úbytek obyvatel - absence cca 90% chodníků v obci - poměrně neúsporně nastavené veřejné osvětlení - relativně zastaralé fotbalové hřiště i zázemí pro hráče - naprostá absence dětských hřišť - veřejná prostranství nevybavená lavičkami a odpočinkovými zónami - chybí 2. stupeň ZŠ - absence sběrného dvora (svoz velkoobjemového odpadu pouze 2x ročně) - neupravená a nevzhledná sběrná místa - vysoké množství polorozpadlých/rozpadlých statků a zemědělských objektů - horší dostupnost zdravotnických služeb v obci pro starší občany - zastaralé neúsporné veřejné osvětlení - absolutní nedostatek veřejné zeleně - nízká ekonomická aktivita - nedostatečná síť obchodů a služeb - nulová síť sociálních služeb
Příležitosti	Hrozby
- volné objekty k mnohostrannému využití - rozvoj cestovního ruchu respektující ochranu přírody - obnova kulturního dědictví - prostor pro uplatnění a život kvalifikovaných lidí - programy, granty, dotace na obnovu infrastruktury obce a veřejných prostranství – chodníky, parkoviště, veřejná zeleň aj. - zvýšit turistický ruch v obci - prohlubující se spolupráce jednotlivých obcí DSO Broumovsko - rozvoj obecní, regionální, přeshraniční spolupráce - efektivní využívání finančních prostředků EU - využití stávajících zařízení pro potřeby komunitního, neformálního nebo celoživotního vzdělávání	- existence brownfield - nedostatek prostředků na údržbu kulturních sportovních a jiných volnočasových zařízení a nedostatek financí na jejich provoz - nedostatek financí na údržbu a provoz místní vybavenosti a infrastruktury, pokles kvality vlivem zanedbané údržby - neschopnost připravit kvalitní projekty, které by mohly být využity pro čerpání z dotačních podpor - vandalismus vlivem neorganizovaného rozvoje cestovního ruchu - riziko omezování autobusového spojení ze strany dopravců - omezování služeb v obci (např. zrušení pošty, potravin aj.) - nereagování na poptávku trhu v oblasti zvyšující se kvality ubytovacích a stravovacích zařízení

Návrh rozvojových opatření

- Nakládání s odpady – sběrná místa jsou velmi nevzhledná. Návrh zní v možnosti zastřešení a vysázení zeleně kolem těchto míst a zvýšení četnosti svozu separovaného odpadu. Některá sběrná místa jsou nevhodně umístěna, např. v blízkosti sakrálních staveb nebo ojedinělých míst na posezení. Dalším návrhem k výraznému zlepšení odpadového hospodářství může být výstavba nového sběrného dvora v obci. Veřejné osvětlení – návrhem pro zlepšení může být výstavba nového úspornějšího osvětlení formou vybudování podzemní kabeláže, neboť vzdušné kabely elektrického vedení a zejména velký počet nevzhledných betonových sloupů výrazně narušují vzhled obce.

Obr. 22 Sběrná místa v obci

Zdroj: studenti

Obr. 23 budova bývalého textilního závodu

Zdroj: studenti

- Výstavba chodníků při hlavní cestě – z bezpečnostního hlediska je zcela nutné zajistit výstavbu chodníků pro pěši podél hlavní komunikace linoucí se celou obcí.
- Výstavba parkovišť v blízkosti turisticky atraktivních míst – v blízkosti kostela, hřbitova, vojáků, obecního úřadu a kulturního domu.
- Veřejná prostranství – návrhem je revitalizace vybraných částí obce za účelem zlepšení vzhledu např. vysázením nové zeleně a nakoupením nového městského mobiliáře.
- Sportovní zařízení – návrhem je oprava a dovybavení stávajícího fotbalového hřiště a zejména výstavba nových dětských hřišť, která v obci zcela chybí.
- Brownfields – doporučením je větší podpora stávajících podnikatelů k regeneraci brownfields ze strany obce i kraje.
- Jednání s podnikateli na zvýšení sítě obchodů a občerstvovacích stánků (alespoň přes letní sezónu).
- Jednání se zástupci České pošty ohledně nedostatečné otevírací doby přepážky, které je ve velmi zkrácené hodinové dotaci.

4.5. Otovice

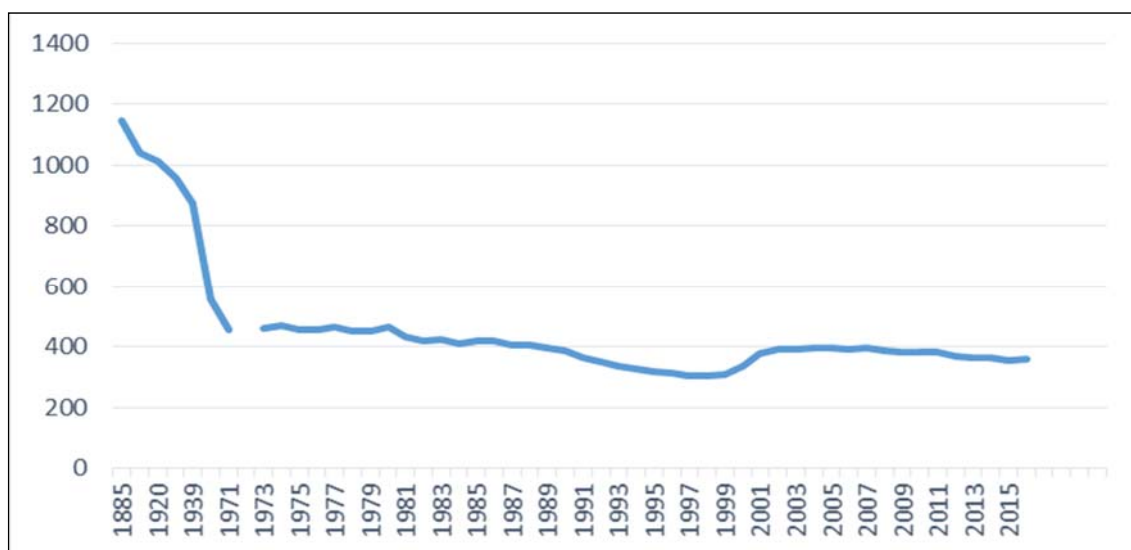
Bc. Roman Černý, Bc. Václav Nezval, Bc. Jiřina Škardová, Matěj Klenka

Základní informace o obci

Otovice se rozkládají v údolí kolem řeky Stěnavy a silnice spojující sousedící polský Tlumaczow a Broumov, který je vzdálen asi 3 km. Rozložením je obec typu ulicovka. Leží v širokém údolí v nadmořské výšce 365 m. n. m. Řeka Stěnaava způsobuje poměrně časté povodně, nejvážnější situace byla v letech 1979 a 1997, kdy si odstranění následků této povodně vyžádalo stavbu nových mostů přes řeku a náročnější úpravy místních komunikací a budov. Rozloha katastrálního území obce je 10,59 km². Jsou zde rozlehlé pastviny a pole, je zde rozšířen chov domácího dobytka (skot, ovce, kozy). Zemědělství tvoří převážnou část zdejší hospodářské činnosti, v současnosti se zde nevyskytuje žádný průmysl. Zmapovány byly dvě větší zemědělská družstva.

V roce 2014 měly Otovice 363 obyvatel a v roce 2017 již pouze 356. Počet obyvatel se stále snižuje a místní populace stárne (Obec Otovice).

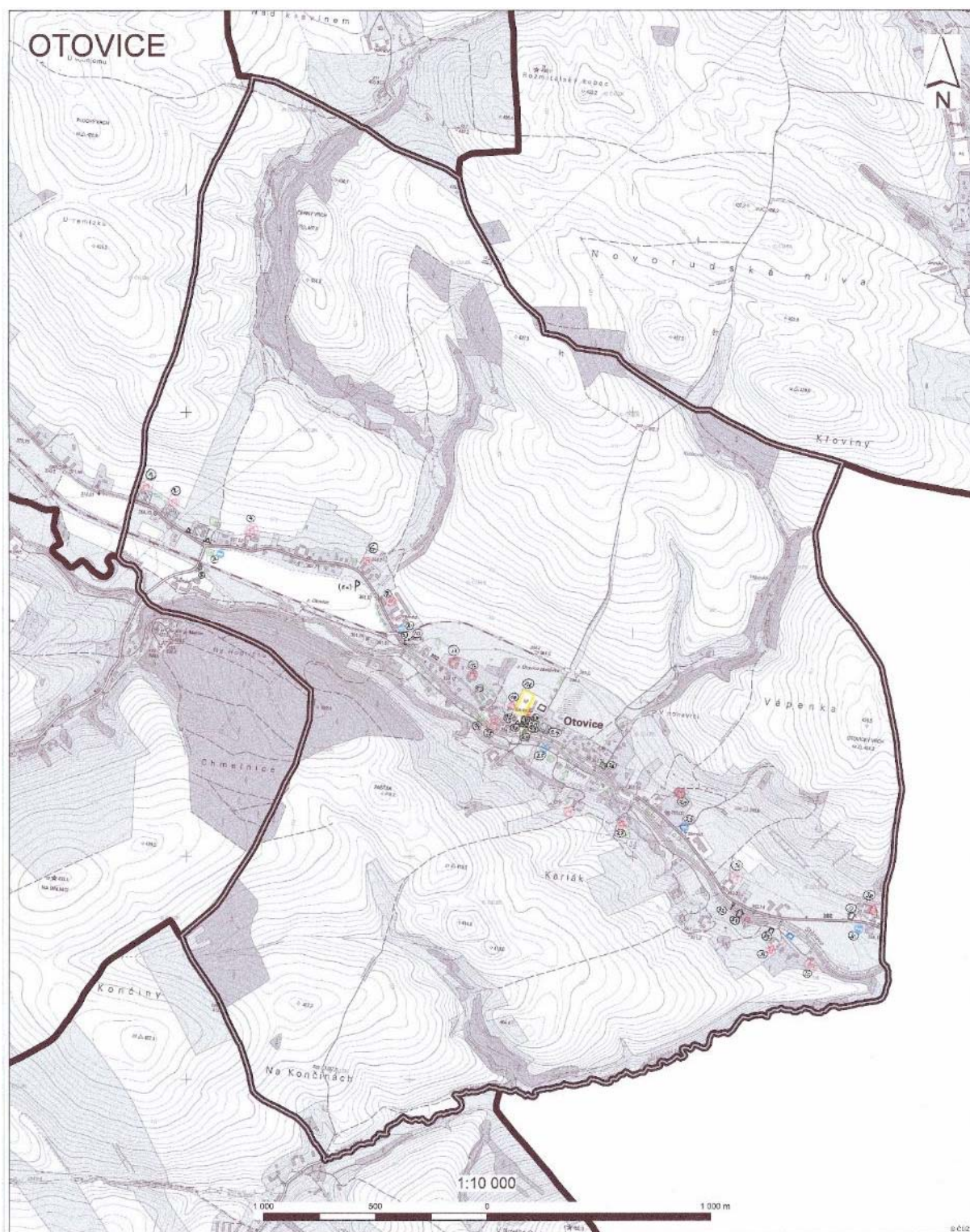
Obr. 25 Vývoj počtu obyvatel od roku 1885

Zdroj: ČSÚ, 2016

V obci je pouze základní občanská vybavenost - obecní úřad, pošta a hospoda, které jsou umístěny v jednom objektu ve středu obce. Dále se v obci nachází dvě hospody, jedna ve středu obce, druhá na konci u samotných hranic s Polskem. V obci byl zjištěn také obchod, převážně s alkoholickými nápoji, hojně využívaný polskými návštěvníky. Druhý obchod s obdobným sortimentem je v areálu restaurace na východním konci obce. Chybí zde obchod s alespoň základními potravinami. Absenci občanské vybavenosti kompenzuje blízkost a dobrá dostupnost spádového centra regionu – města Broumov. V obci není ani přílišná vybavenost pro volnočasové aktivity chybí dětská hřiště, sportoviště a sdružovací prostory (Sokolovna, kulturní dům atp.). V obci je bohatý spolkový život, který má rovněž dlouhou tradici. Funguje zde Český svaz chovatelů, Tělovýchovná jednota Sokol Otovice, Klub důchodců, pěvecký sbor Barborky, sdružení Pro Otovice, Myslivecký sdružení, a zmíněný Sbor dobrovolných hasičů.

Obr. 26 Mapa rozvojového potenciálu obce Otovice

Zdroj: studenti

SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- Cyklostezka - Historická hodnota statků - Blízkost CHKO Broumov - Dostupné služby v blízkém Broumově/3km (zdravotní, sociální, školství) - Výhodná poloha (spojnice mezi Polskem a centrem ORP - Broumov) - Klidné okolí - Rozšířený chov hospodářských zvířat - Bohatá spolková činnost v obci (Klub důchodců, Sbor dobrovolných hasičů, Český svaz chovatelů, TJ Sokol Otovice a další) - Čistota v obci (vysoká četnost kontejnerů na tříděný odpad) - Modernizované telekomunikační sítě (Internet)	- Nízký stav populace - Stárnoucí populace - Úzká silnice - Hustý provoz - Absence chodníků - Chátrající kostel - Chybějící služby (školka, škola, policie, zdravotnické zařízení) - Chybí obchod s potravinami - Není dětské hřiště - Nedostatek parkovacích míst - Neexistující technické sítě (plyn, kanalizace, ČOV) - Špatný první dojem (časté zchátralé stavby) - Absence souvislých lesů (kolem jen pole, pastviny) - Nefunkční železniční trať
Příležitosti	Hrozby
- Oprava kostela (revitalizace kulturní památky) - Kiosky pro cyklisty - Zřízení turistické trasy ČKT - Turistický ruch (vznik penzionu) - Agroturistiky - Rekonstrukce některého ze statků na minipivovar (penzion) - Rekonstrukce statku na sociální služby (Alzheimer centrum, domov důchodců, zrakově postižené) - Drobná výroba (např. pekárna) - Výroba mléčných výrobků (je zde zázemí v živočišné výrobě) - Zavedení technické infrastruktury (plyn, kanalizace, ČOV) - Větší využívání dotací z EU - Přeshraniční spolupráce s Polskou stranou (turismus a podnikání)	- Klesající populační stav (vymírání, vystěhovávání) - Povodně - Stárnutí obyvatel - Dezolátní stav budov (nebezpečí úrazu) - Zanedbaný stav kostela (možnost ztráty významné památky) - Při zvýšeném dopravním provozu na hlavní komunikaci nebezpečí pro chodce – nejsou chodníky - Ohrožení rozšířeného zemědělství (neúroda, degradace půdy, nemoci dobytka atd.) - Lepší nabídka vyžití v jiných obcích – odliv potencionálních návštěvníků - Lepší nabídka vyžití, zaměstnání, občanské vybavenosti v okolních obcích – odliv mladé generace

Návrh rozvojových opatření

- Vznik alespoň malého obchodu se základními potravinami.
- Vybudovat chodník alespoň na jedné straně silnice a zklidnit (zpomalit) dopravu.
- Vybudovat dětské hřiště nebo sportovní areál.
- Založení školy, školky (nyní dostupné v Broumově), nebo speciální školy, či nějaké zaměření, např. učňovský obor „Chovatel“, apod.
- Pro zvýšení ekonomického potenciálu obce:
- Zaměření hospodářských činností na cestovní ruch (agroturistika).
- Oprava kostela sv. Barbory a jeho zpřístupnění (v současné době pouze občasně).

Obr. 27 Zadní strana kostela je již značně poškozena

Zdroj: studenti

- Rekonstrukce, renovace, přestavba chátrajících statků na minipivovar, penzion, ozdravovnu, wellness apod.
- Vyšší využívání potenciálu zemědělství: biofarmy, produkce masa, mléčných výrobků, drobná výroba apod.
- Speciální sociální služby, např. alzheimercentrum, léčba závislostí, apod. (opět možná přestavba některého statku).
- Spolupráce s polskou stranou – cestovní ruch, hospodářská činnost.
- Vybudování turistických tras, naučných stezek (souvisí s opravou památek).
- Založení komunitního – kulturního centra (v obci není kulturní dům ani Sokolovna).

4.5. Ruprechtice

Bc. Zdeněk Černohorský, DiS. Bc. Blanka Kuzmická, Bc. Vladimír Mareš, Bc. Monika Srbová, Mgr. Milan Mašek

Základní informace o obci

Pod nejvyšším bodem české části Javořích hor - Ruprechtickým Špičákem - se v jeho úpatí nalézají Ruprechtice, malebná podhorská vesnička ulicového typu. Obec, v severojižním směru silně protáhlá do délky téměř 3 km, začíná na úpatí zmíněného vrcholu a končí téměř až u řeky Stěnavy. Domy stojící podél komunikace, tvořící její osu, jsou v převážné míře určeny k trvalému bydlení, menší část je využívána k rekreačním účelům. V obci je k trvalému pobytu hlášeno 337 osob. Nejvýznamnější dominantou zkoumané obce je kostel sv. Jakuba Většího, obklopený volně přístupným a upraveným hřbitovem.

Obr. 28 Interiér kostela sv. Jakuba Většího

Zdroj: studenti

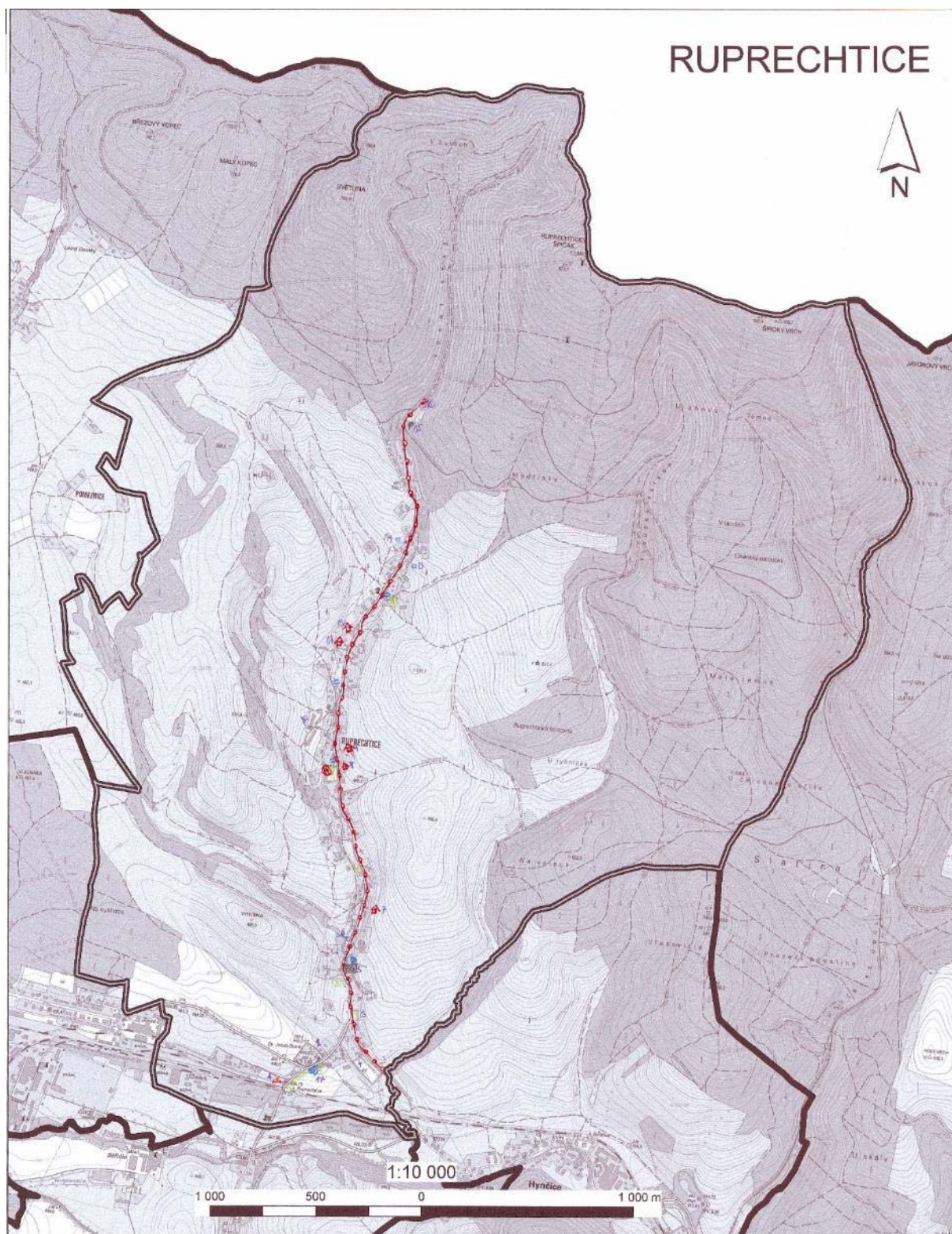
Mezi vyhledávané turistické zajímavosti kromě tohoto kostela patří také Ruprechtická mokřina a Ruprechtický hájek, což je chráněné území většího rozsahu (DSO Broumovsko, nedatováno). V obci lze také nalézt zděné usedlosti broumovského typu s typickými štíty a ostěním oken a dveří bez rozlišení obytného prostoru nebo stodol s bílou a žlutohnědou fasádou. K atraktivitě přispívá i mnoho drobných sakrálních památek, které lze nalézt na několika místech v obci.

Do obce zajíždí v pracovních dnech autobusová doprava, spojující vesnici s městy Broumov a Meziměstí. Obyvatelům je v rozsáhlém katastru obce postupně k dispozici celkem 5 autobusových zastávek, které byly v nedávné době opraveny.

Současný stav občanské vybavenosti zkoumané obce lze označit jako nevyhovující, a to s ohledem na absenci mateřské i základní školy, obchodu se základními potravinami, ale také dalších běžně poskytovaných služeb (kadeřník, lékař apod.). Děti jsou nuceny do školských zařízení dojíždět do nedalekých měst, což nepochybně snižuje komfort bydlení.

Návštěvníci a obyvatelé této obce mohou navštívit pouze jednu tamní restauraci. Jedná se o součást celoročně provozovaného pensionu Malý dům s kapacitou max. 70 osob. Vlastník tohoto pensionu provozuje v obci také camping, jehož součástí je i menší bazén. Ke sportovnímu vyžití je k dispozici tenisový kurt a fotbalové hřiště.

Obr. 29 Mapa rozvojového potenciálu obce Ruprechtice

Zdroj: studenti

SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- Venkovský styl života - Kvalita životního prostředí, příznivé klimatické podmínky - Vysoký stupeň ochrany přírody - Malebná podhorská oblast - Barokní kostel sv. Jakuba Většího - Cyklotrasa vedoucí obcí - Ruprechtický špičák s rozhlednou - Přeshraniční spolupráce - Méně nákladná pracovní síla - Dostupnost energetických a telekomunikačních sítí - Dopravní spojení bus + vlak v pracovní dny	- Omezená nabídka pracovních příležitostí - Dopravní spojení o víkendech, nejedí bus - Absence kanalizačního řadu - Absence plynofikace - Nedostatečná síť obchodů a služeb - Ekologická zátěž z nepovolené skládky - Nedostatečné značení ubyt. kapacit - Brownfield - Nedostatek občanské aktivity - Špatný stav komunikace k rozhledně - Nejedná se o průjezdnou obec - Nízká kapacita ubytování - Nízký počet a celková zastaralost sportovišť - Zanedbanost historické památky - Nízká úroveň PR obce

Obr. 30 Oblíbená cyklotrasa č. 4002

Zdroj: studenti

Příležitosti	Hrozby
- Existující potenciál pro cestovní ruch - Provedení oprav pozemní komunikace vedoucí na rozhlednu - Podpora rozvoje služeb v oblasti cykloturistiky - Oprava kostela a jeho využití v rámci cestovního ruchu - Rozšíření přeshraniční spolupráce - Podpora činností spolků ze stran obcí - Zvýšení povědomí o obci a regionu - Vytváření příznivého podnikatelského prostředí - Aktivní účast zastupitelů na pořádaných akcích propagující obec - Využití podpory financování z EU fondů na podporu cestovního ruchu - Reklama a propagace obce a regionu v médiích - Podpora spolkového a společenského života v obci	- Nízký podíl mladých lidí v obci - Zhoršující se ekonomická situace ekonomicky aktivních obyvatel - Rychleji se rozvíjející okolní obce - Snížení kvality dopravní obslužnosti - Absence dotací na klíčové projekty - Neochota občanů a podnikatelů zapojit se do dění v obci - Názorová nejednotnost mezi občany - Možné konflikty s menšinovým etnikem - Nedostatečná informovanost o rozvojových projektech obce - Snížení počtu trvale hlášených osob - Zhoršení stavu komunikací a pozemních tras - Nedostatečná výše rozpočtu obce - Neřešení problémů okolo nelegální skládky odpadu

Návrh rozvojových opatření

Doporučení Rozvoj obce lze spatřovat především ve využití jejího potenciálu v oblasti cestovního ruchu v kontextu s jejím geografickým umístěním. Přestože obcí prochází cyklotrasa k vyhledávanému Ruprechtickému Špičáku, obec této příležitosti nevyužívá k obchodu a službám (např. stánek s občerstvením či s propagačními materiály), které by zlepšily celkový komfort pro turisty a v konečném důsledku navýšily příjmovou kapitolu rozpočtu obce.

Obr. 31 Penzion a restaurace Malý dům

Zdroj: studenti

S tímto také souvisí nutnost zásadním způsobem zlepšit propagaci všech ubytovacích a rekreačních zařízení včetně vhodného a přehledného umístění informačních tabulí a směrovek v bezprostředním okolí či uvnitř obce samotné. K celkovému zvýšení návštěvnosti a atraktivity obce by také mohlo přispět vybudování turistické lanovky, vedoucí k rozhledně na Ruprechtickém Špičáku. Ke stejnému cíli by případně mohl přispět i vhodný způsob zlepšení technického stavu komunikace, vedoucí na rozhlednu, s možností jejího případného napojení na shora uvedenou cyklotrasu. Lze dovodit, že tímto opatřením by s největší pravděpodobností došlo k navýšení počtu cykloturistů v obci a jejím nejbližším okolí.

Jako zcela nevhodné se jeví současné umístění kontejnerů na tříděný odpad v blízkosti kostela sv. Jakuba Většího. Pokud skutečně dojde k plánované rekonstrukci této významné kulturní památky, bezprostřední přítomnost několika kontejnerů na tříděný odpad by mohla narušit krajinný ráz této lokality.

Příslušní obecní funkcionáři obce by měli vytvořit větší tlak na CHKO Broumovsko s cílem konečného vyřešení problémů okolo uváděné nelegální skládky odpadu a zvážit současné zapojení odpovědných pracovišť kraje či resortu životního prostředí s cílem získání případné dotace.

Obr. 32 Nepovolená skládka

Zdroj: studenti

Patrně nejsložitějším problémem, a to nejen pro příslušné obecní funkcionáře, se jeví otázka současné situace okolo menšinového etnika. V současné době se tato otázka projevuje především ve sníženém počtu návštěvníků restaurace, nicméně z dlouhodobějšího hlediska nelze vzniklou situaci podceňovat. Skutečně by mohlo dojít k výraznému narušení vzájemného soužití mezi menšinovým a většinovým etnikem. V otázce řešení se jeví jako nutnost navázání užší spolupráce s místně příslušnou městskou či tzv. státní policií pro případ aktuální nutnosti řešení případných konfliktů v soužití obyvatel a jednotlivých návštěvníků obce Ruprechtice.

Mapující skupina odpovědným představitelům obce také doporučuje výrazné rozšíření kapacity sportovních zařízení a zařízení pro volnočasové aktivity nacházející se v katastrálním území obce. V této souvislosti se nabízí vybudování ekonomicky nenáročného lanového parku či zařízení určeného pro děti předškolního a školního věku.

V diskusi s některými obyvateli obce o navrhovaných doporučeních však zazněl občas i názor, že spíše oceňují klidný a ničím nerušený způsob života před možným nárůstem cestovního ruchu. Z toho pohledu současně doporučujeme hlubší zapojení místních obyvatel do dění v obci ať již ve formě nejrůznějších spolků či dokonce místních akčních skupin s cílem nalezení vhodného kompromisu mezi záměry novousedlíků a starousedlíků v otázce budoucího celkového rozvoje obce.

4.7. Šonov

Bc. Vojtěch Jandač, Bc. Petr Šutera, Bc. Milan Adamča, Bc. Radim Pejčoch, Bc. Kateřina Přeslíčková

Základní informace o obci

Šonov je obec v královehradeckém kraji, okresu Náchod o rozloze 20,74 km² ležící východně od města Broumov v nadmořské výšce 460 m. n. m. Nad obcí se tyčí kopec Homole, zajímavostí hory je postvulkanická činnost, s projevem výronu teplého vzduchu, což je patrné v zimním období, kdy okolí průduchu nezamrzá. Po celé délce obce se nachází několik míst s hrozbou sesuvem půdy. Homole je součástí systému Javořích hor. Jedná se o typ ulicového uspořádání sídla o délce přes 7 km, je to nejdelší obec na Broumovsku. Protéká zde Šonovský potok. Východní hornatá strana sídla je zalesněná a západní pahorkatiny slouží jako pastviny pro dobytek, zejména ovce a krávy.

K 31. 12. 2016 zde trvale žilo 292 obyvatel. V produktivním věku bylo 189 obyvatel. Poměr mužů a žen je vyrovnaný. Přirozený přírůstek v roce 2016 byl záporný -1 osoba. Vystěhovalí převažovali nad přistěhovalými. Celkový přírůstek obce byl -6. Při zhodnocení těchto relevantních údajů lze konstatovat, že má obec stabilní populační charakteristiku.

Občanská vybavenost je zajištěna místní mateřskou školou nacházející se v budově obecního úřadu spolu s obecní knihovnou, domov seniorů.

Obr. 33 Domov seniorů

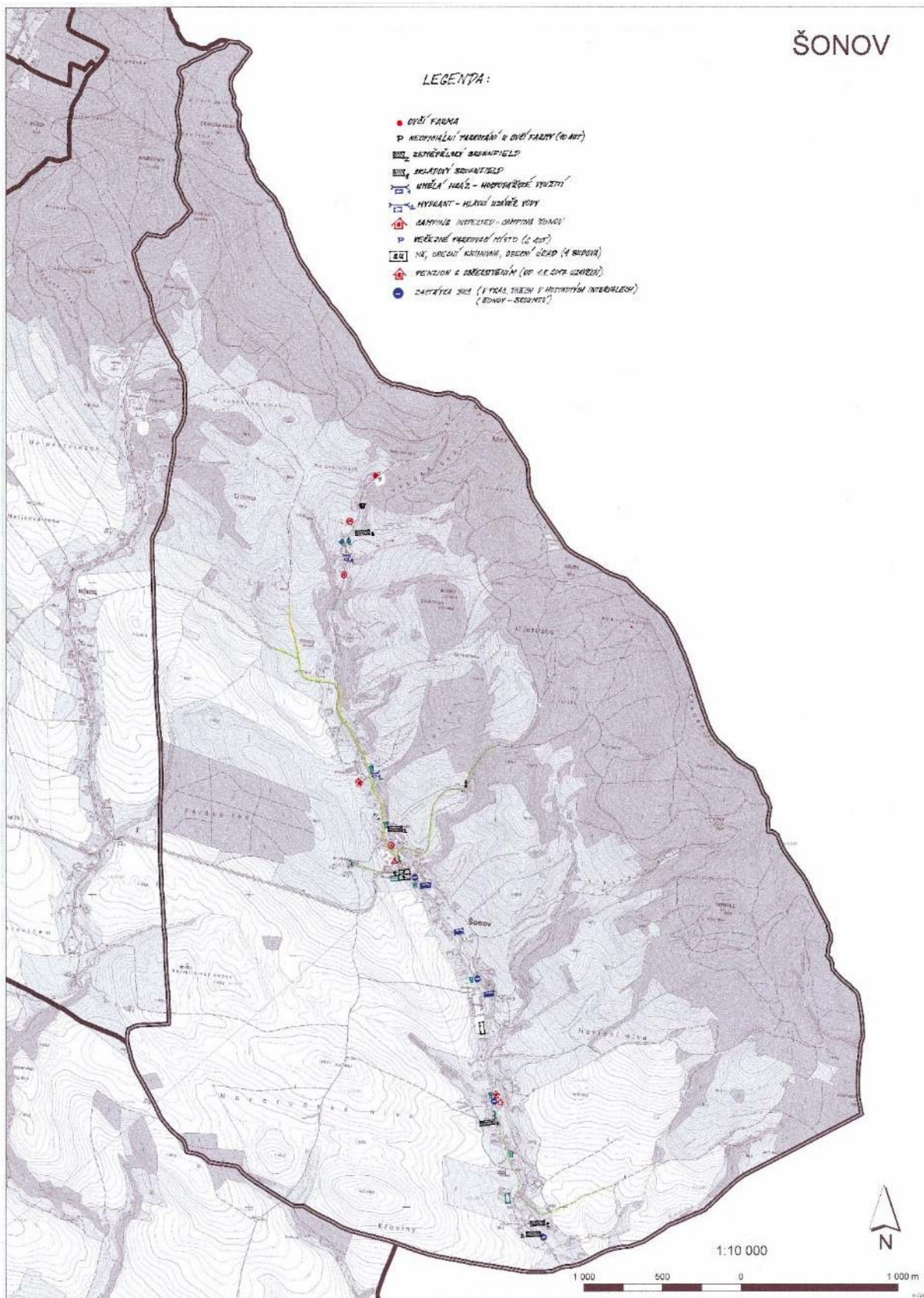
Zdroj: studenti

Obec disponuje jedním restauračním zařízením s nepravidelnou otevírací dobou a jedním pensionem, jehož provoz byl ukončen v červnu 2017. V současné době, je možnost ubytování pouze pronájmem karavanu v Campingu Šonov provozovaný holandskými usedlíky. V obci zcela chybí prodejna potravin či smíšeného zboží, které si obyvatelstvo zajišťuje v blízkém okolí.

Dopravní obslužnost obce je z české strany zajištěna prostřednictvím jediné příjezdové komunikace z obce Rožmitál.

Původní ráz místní zástavby, tvořené zejména dvorcovými franckými statky, je narušen výstavbou tří dvoupatrových obytných domů s architekturou z 90. let 20. století. Historický ráz výše zmíněných statků často narušuje samo místní obyvatelstvo nevhodnou modernizací svých obydlí. V obci nalezneme několik neobydlených objektů s původní architekturou určených k rekonstrukci.

Obr. 34 Mapa rozvojového potenciálu obce Šonov

Zdroj: studenti

SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- M&M BIO ovčí farma Šonov, která zaměstnává místní obyvatelstvo, propagace obce v kraji, vyhledávané místo turisty a cyklisty, - Zemědělské družstvo Šonov, - snaha o úpravu okolí kostela svaté Markéty, - dobrý stav krajiny a přírody v obci, - architektonické památky (sochy, památníky, kaple), snaha o udržování, - domov pro seniory v obci, - mateřská škola v obci - víceúčelové sportoviště ve středu obce, - místa na tříděný a separovaný odpad, - obecní vodovod, - opravené komunikace v horní části obce - blízkost hraničního přechodu s Polskem, - cyklotrasa, - úpravu veřejných prostorů, - existence kempů „Camping Šonov“, přísun turistů do obce, - existence obecní knihovny, - poutavá historie „Pašerácké stezky“	- nedostatek pohostinských a restauračních služeb v obci, - zavřen Pension s možností ubytování a občerstvení, - nedostatečné pokrytí obce internetem, - neudržované bývalé zemědělské stavby – brownfields, - dojíždění do školy do města Broumov, - špatný stav pozemní komunikace v horní části obce Šonov, - trvale uzavřen kostel svaté Markéty, který je dominantou obce Šonov, - absence veřejných a záchytných parkovišť, - lékařské služby
Příležitosti	Hrozby
- Oprava kostela (revitalizace kulturní památky) - zapojení obyvatel do rozvoje obce - Využití dotačních projektů a jejich realizace - zvyšování atraktivity obce a její propagace - obnova kulturního dědictví - Rozvoj turismu - Hlubší kooperace s okolními obcemi - Rozvoj přeshraniční spolupráce	- nebezpečná místa v obci (bývala fara vedle hřbitova) - nedostatečné využívání rekreačních zařízení - jediná příjezdová komunikace do obce Šonov - Šonovský potok - odliv produktivního obyvatelstva z důvodu nedostatku pracovních příležitostí - odlehlost obce v kraji

Obr. 35 Camping Šonov

Zdroj: studenti

Návrh rozvojových opatření

- Rozvojový potenciál obce spočívá v obnovení restaurační sítě, jež by jednou za měsíc lákala turisty i místní obyvatele různými kulinářskými specialitami, lokálními produkty, včetně alkoturistiky. Stálý provoz by byl zachován pouze ve 2 restauračních zařízeních. Toto doporučení na pořádání kulturní akce nazvali autoři „Šonovská pašerácká stezka“. Každý měsíc, v návaznosti na sezónnost, by byla připravena akce v každé provozovně s cílem navštívení každého zařízení s možností degustace místních specialit. Za tímto účelem by musela být vyšší počáteční investice, z důvodu obnovy restauračních zařízení. Autoři věří, že návratnost investic vynaložených tímto směrem je téměř jistá.

Obr. 36 Chráněná krajinná oblast s ovčí pastvinou

Zdroj: studenti

- Dalším doporučením je využití místního holandského obyvatelstva, které zde trvale žije, k propagaci a možnému přílivu investic z Nizozemska do obnovy stávající podoby vesnice, což lze doložit podílem na rekonstrukci hřbitovní zdi, na které se podílela rodina Verstappen v roce 2009.

- Zkvalitnění moderní technické infrastruktury. V moderním světě je stále naléhavější být v internetovém spojení se světem. Koncept autorů je navýšení připojení vysokorychlostní sítě na celém území obce.

- Jako opatření narušování původního architektonického rázu vesnice zpracovatelé doporučují pořízení regulačního plánu obce Šonov, který by zabránil nevhodné výstavbě, modernizaci historických staveb a lokality. Nevhodným příkladem je přítomnost bytových jednotek. Kladným příkladem jsou zrekonstruované dvorcové statky se zachováním historické architektury. V těsné blízkosti polské hranice je nevhodným příkladem hrubá stavba moderního rodinného domu, který však nebyl dokončen a není tedy ani využíván. Historický ráz byl takto zcela zbytečně znehodnocen, k čemuž by nedošlo díky regulačnímu plánu

4.8. Vernéřovice

Bc. Klára Toušková, Bc. Linda Trösterová, Bc. Ján Dačko, Bc. Miroslav Melichna

Základní informace o obci

Obec Vernéřovice leží v severozápadní části regionu Broumovsko. Katastrální výměra je 941 ha, z toho činí 594 ha zemědělská půda. V současné době je počet obyvatel 328 s průměrným věkem 38,69 let. Obec Vernéřovice měla koncem 19. století více jak 1100 obyvatel. Velká část praceschopných obyvatel dojíždí za prací do Broumova, Meziměstí a do Adršpachu. V místě není větší zaměstnavatel. V rámci programu Veřejně prospěšných prací zaměstnává obec v sezóně až 6 pracovníků. Výhodou obce je rozpočet obce se stabilními daňovými příjmy a relativně nízkými dotacemi. Nevýhodou ale je vysoký podíl běžných výdajů oproti investičním výdajům obce.

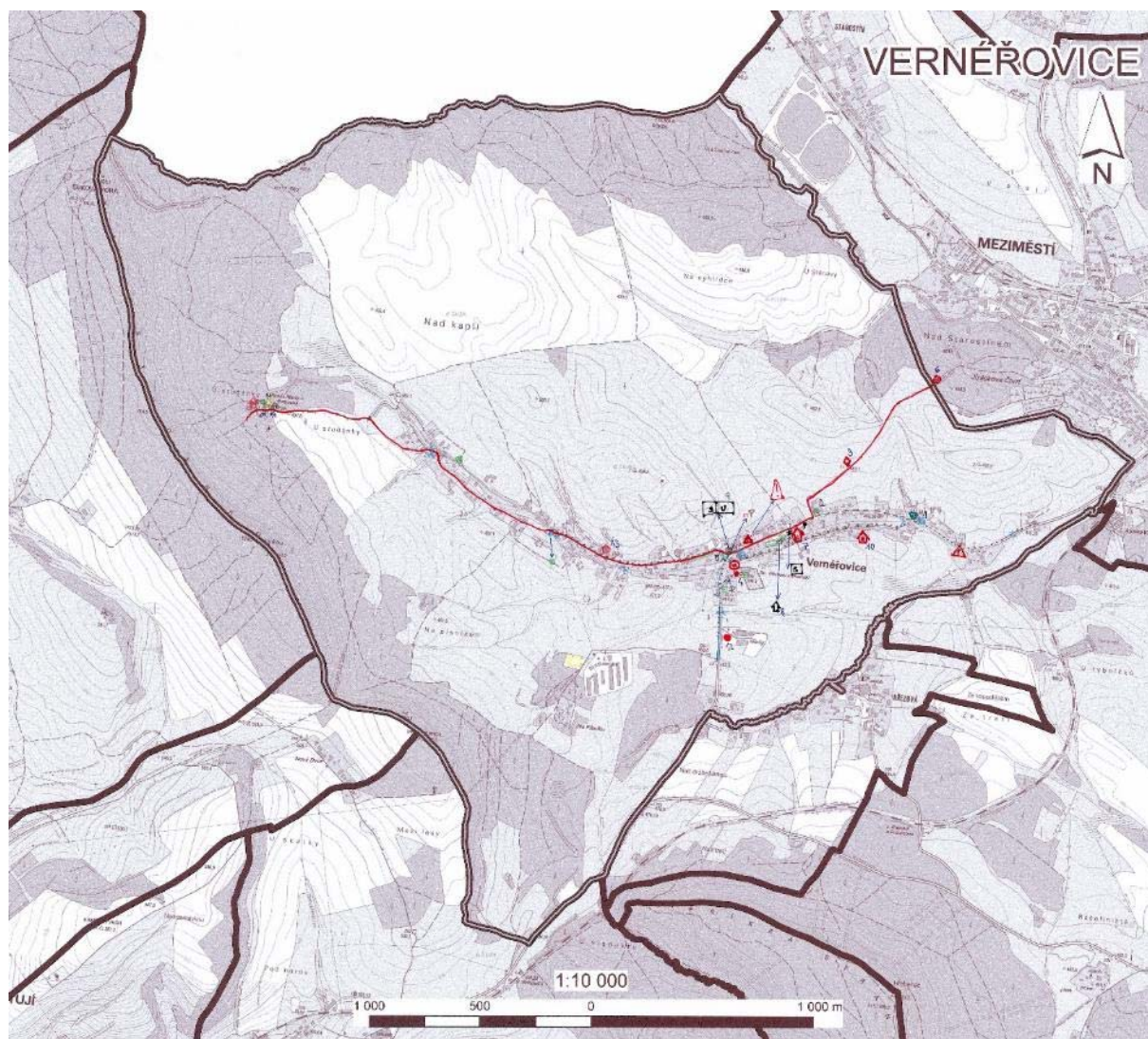
V obci působí několik drobných podnikatelů: truhlářství, automechanik, drobné zemědělské chovy a dvě velké firmy: Provena a. s. (chov prasat) a Ekofarma Bošina (chov dobytka, ekofarma). Obec Vernéřovice je zřizovatelem organizace Základní škola a Mateřská škola. Základní škola je otevřena pro 1. stupeň školní docházky. Obec Vernéřovice je příhodné uplatnit jako vhodné zázemí pro pobyt na Broumovsku. Ubytovací kapacity nabízí: manželé Albert a Hermína van Kempen z Holandska, kteří provozují kemp. Mimo vlastní kemp poskytují ubytování v několika původních statcích. Část nemovitostí v obci je využívána k individuální rekreaci (chalupy). V okolí bývalého poutního kostela na kraji lesa na západě obce je v letních měsících provozován tábor pro děti. Návštěvním lákadlem je kostel sv. Michaela, který náleží do skupiny barokních broumovských kostelů.

Obr. 37 Kostel Panny Marie Pomocné

Zdroj: studenti

Obr. 38 Mapa rozvojového potenciálu obce Vernéřovice

Zdroj: studenti

SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- rozpočet obce - vysoká aktivita obce z hlediska společenských akcí (turnaje a zábavy) - velké množství nádob na separovaný odpad - dostatečná dopravní dostupnost (doprava do práce a do škol) - údržba veřejných prostranství - ekologické hospodaření - vysoká úroveň občanské vybavenosti - funkční pošta, MŠ, ZŠ (1. stupeň) - funkční obchod a restaurace	- běžné výdaje jsou vyšší, než investiční výdaje obce - nedostatek pracovních příležitostí - nedostatečný počet dětí pro MŠ a ZŠ - nedostatek odpadkových košů mimo jádro obce - nevyužití kapacity ploch pro hospodaření - poloha obce z hlediska cestovního ruchu - chybí kanalizace, plynofikace

Obr. 39 Ekofarma Bošina

Zdroj: studenti

Příležitosti	Hrozby
- spojení s okolními obcemi v oblasti školství - rozšíření dalších společenských aktivit ve spolupráci s okolními obcemi - finanční podpory ze strany státu (Úřady práce) - ekologické zemědělství – další rozvoj - možnost rozšíření dalších aktivit a stravovacích služeb na Ekofarmě Bošina	- nedostatek pracovních příležitostí v obci i mimo obec - vyšší koncentrace dopravy (vliv na bezpečnost a životní prostředí) - každoroční úbytek stálých obyvatel - úbytek dětí - usazování obyvatel ve větších městech - nedostatek pozemků pro další zemědělskou činnost - rozmnožení vlků v okolí

Návrh rozvojových opatření

Pro další rozvoj obce je vhodné:

- Eliminovat tendence České pošty zrušit pobočku v obci Verněřovice – možnost propojení obchodu, či restaurace s poštou formou Partnera.
- Přistoupit k provedení pozemkových úprav, které budou reflektovat současnou vlastnickou strukturu pozemků a zajistí jejich přístupnost - tím by mohly vzniknout možnosti pro výstavbu nemovitostí pro další obyvatele.
- Realizovat kanalizační síť – pro vyšší spokojenost obyvatel.
- Obec plynofikovat.
- Dokončit realizaci chodníků po celé délce hlavní silnice v obci.
- Realizovat rekonstrukci kostela a přilehlé fary do stavu atraktivního a bezpečného pro turisty.

Obr. 40 Tábor pro děti u kostela Panny Marie Pomocné

Zdroj: studenti

- Vytvořit zařízení tematického stravovacího zařízení v barokním stylu – zvýšení atraktivity pro turisty.
- Opravit a propagovat kemp přilehlý ke kostelu Panny Marie Pomocné, u Verněřovické studánky, pro možnost využití nejen pro dětský tábor.
- Díky optimálním klimatickým podmínkám v zimních měsících realizovat vytvoření běžeckých tratí.
- Zvelebit a propagovat vyhlídkové místo u Božích muk na cestě ke slunečním hodinám.
- Vyznačit nové cyklistické trasy.

4. 9. Vižňov

Bc. Vlasta Doláková, Bc. Vlasta Hanzlíková, Bc. Michaela Kubová, Bc. Pavel Král, Bc. Jana Pokorná

Základní informace o obci

Obec se táhne při potoce Dobrohošť až k úpatí Javořích hor. Při sčítání lidu roku 2001 měl Vižňov 116 domů a 281 obyvatel. Vižňov je dnes jednou z 6 částí Meziměstí. První písemná zmínka pochází z roku 1402. Dominantou vesnice je barokní kostel U svaté Matky Anny. Vedle kostela je vybudován „Geopark Vnitrosudetská pánev Vižňov“. Počet obyvatel obce se neustále snižuje.

V horní části obce se nachází převážně domy rekreantů, tyto nemovitosti jsou v lepším stavebně technickém stavu. V dolní části obce se nachází většinou domy rezidentů. Část domů je opuštěná, velmi poškozená a lze je označit za „brownfieldy“. Mimo statků a rodinných domů se v obci nachází i bytový dům.

V obci není žádný funkční obchod, restaurace ani základní škola. Veškeré tyto služby jsou pro obyvatele Vižňova dostupné v blízkém Meziměstí. Restaurace byla zavřena před cca 2 léty. V obci bývala i základní škola, dnes je k dispozici základní škola v Meziměstí. V dolní části obce se nachází zrekonstruovaná budova mateřské školy s menším dětským hřištěm.

Dopravní spojení je zajištěno autobusovou linkou z Meziměstí.

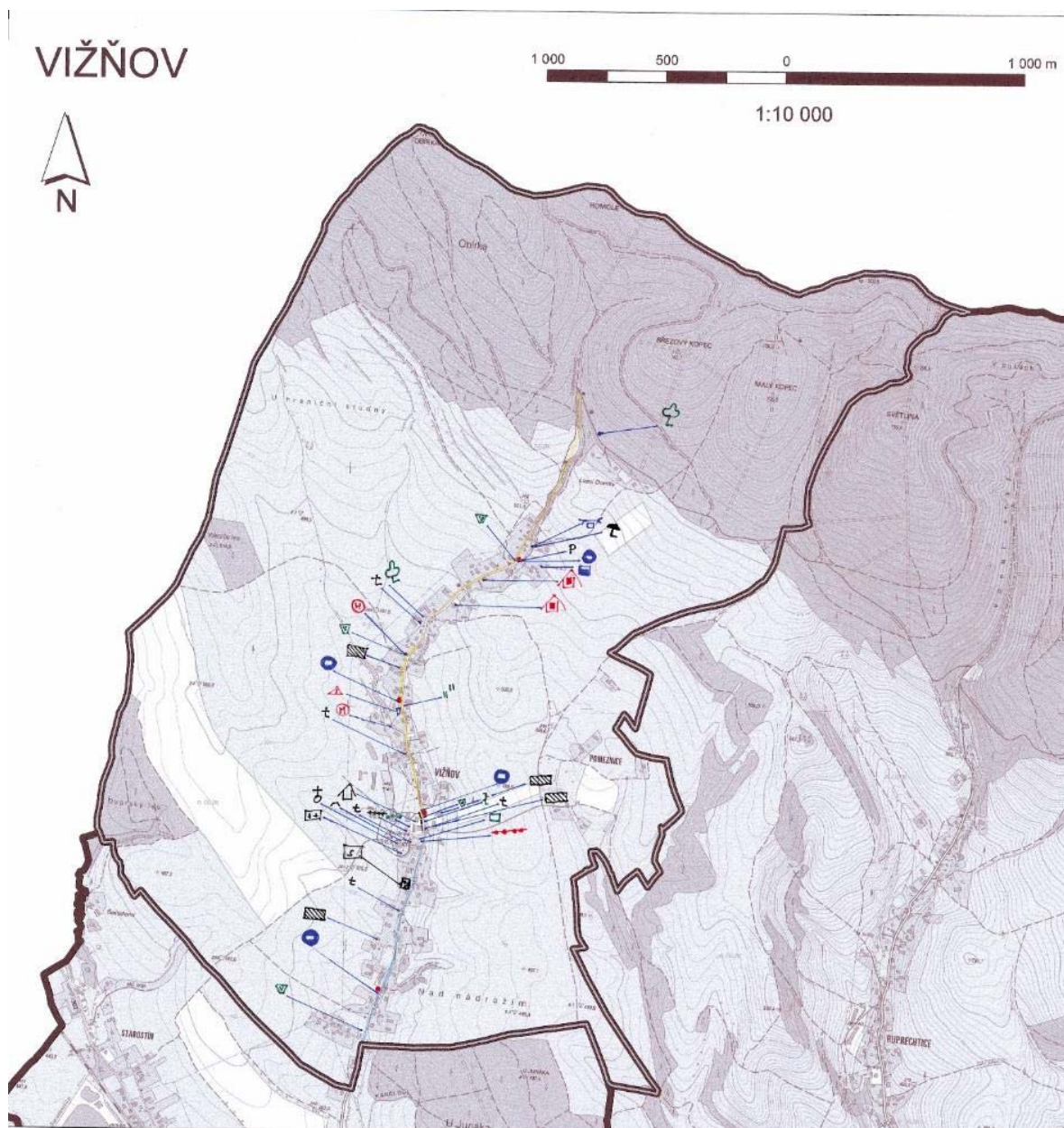
Vižňovský potok je zdrojem bleskových povodní, proto byla na tomto vodním toku realizována v letech 2008 – 2009 protipovodňová opatření. Akce byla spolufinancována z dotace Ministerstva zemědělství.

Obr. 41 Protipovodňová opatření – realizace

Zdroj: studenti

Obr. 42 Mapa rozvojového potenciálu obce Vižňov

Zdroj: studenti

SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- Životní prostředí, čistý vzduch, krásná krajina Javořích hor - Lidová architektura - statky broumovského typu - Kulturní památka - barokní kostel (kostel patří do skupiny broumovských kostelů) - Cyklostezka s propojením do Polska - Turistické trasy jsou hojně využívány - Autobusová doprava, autobusové zastávky v dobré docházkové vzdálenosti - Vodovod - Mateřská škola - Sběrná místa na tříděný odpad - Vzrostlá zeleň - Aktivní přeshraniční spolupráce (školka, turistický oddíl, kulturní a sportovní) - Vlastnictví některých nemovitostí zahraničními vlastníky (Holanďané)	- Neprůjezdnost obce - Chybějící občanská vybavenost – obchod, lékař, sociální služby, restaurace, základní škola - Chybějící infrastruktura – kanalizace, ČOV - Chybějící chodníky – nebezpečí pro chodce - Chátrající nemovitosti - Kulturní památka – kostel ve špatném stavebně technickém stavu - Nedostatek pracovních příležitostí, nezaměstnanost - Neformální rozdělení obce na starousedlíky a novousedlíky - Nedořešené vlastnické vztahy k pozemkům - Stárnutí populace, odchod mladých lidí do města
Příležitosti	Hrozby
- Vysoký turistický a rekreační potenciál obce - Rozvoj cestovního ruchu daný přítomností nemovitých kulturních památek a krásou blízkých Javořích hor - Dopravní propojení obce - Možnost vzniku rodinných ekofarem – vznik nových pracovních příležitostí - Volné nemovitosti pro možný rozvoj turistického ruchu (zájem zahraničních klientů) - Využití volných nemovitostí např. bývalého zámku pro školu v přírodě - Pokusit se obnovit pro staré občany zásobování formou pojízdné prodejny - Společná propagace regionu - Dotační možnosti, pobídky i pro malé podnikatele	- Odliv obyvatel do města - Stárnutí obyvatel, nízký podíl mladých a vzdělaných lidí - Stagnace rozvoje obce nedostatkem investic do některých obydlí - Existence brownfieldů - Omezení kvality bydlení z důvodu slabé občanské vybavenosti - Omezení nebo zrušení dopravních spojů v důsledku úbytku obyvatel - Přeměna obce pouze na obec rekreační - Bleskové povodně - Nevyužití příležitostí - Neřešení vlastnických vztahů k pozemkům - Spekulace s nemovitostmi

Návrh rozvojových opatření

- Umístění obce v panenské přírodě Javořích hor a výskyt kulturní památky v podobě barokního kostela tvoří vysoký potenciál pro rozvoj cestovního ruchu. Podmínkou pro tento rozvoj je dobudování základní infrastruktury, zejména propojení obce se sousední obcí Ruprechtice, minimálně formou cyklostezky či cyklotrasy.
- Dále vybudování kanalizační sítě, případně podpora domácích ČOV, tak aby byla zajištěna likvidace odpadních vod z nemovitostí.
- Ke zvýšení bezpečnosti jak místních obyvatel, tak návštěvníků obce by přispělo vybudování chodníků při místní komunikaci.
- Pro zvýšení návštěvnosti obce je nutné investovat do oprav nemovitostí. Využít zájmu zahraničních klientů o koupi nemovitostí (nabízet nemovitosti na prodej např. i prostřednictvím zahraničních realitních kanceláří).

Obr. 43 Chátrající nemovitosti

Zdroj: studenti

- Jako zásadní se jeví investice do opravy kulturní památky barokního kostela a zapojení této památky do konkrétního turistického balíčku, např. auto/cyklo trasa po broumovských kostelích. Součástí musí být cílená společná propagace a marketing regionu.
- K těmto záměrům je nutné připravit kvalitní záměry a projekty a ve větší míře využívat dotační prostředky regionální, národní i evropské. Vytvořit podmínky pro čerpání dotačních prostředků i pro menší podnikatele.

4.10. Jetřichov

Bc. Diana Havlovicová, Bc. Petra Horáčková, Bc. Eva Esserová, Bc. Marcela Linkeová, Bc. Jana Radoňová

Základní informace o obci

Obec Jetřichov se nachází v severovýchodních Čechách a spadá pod okres Náchod. K poslednímu sčítání lidu zde žilo celkem 468 obyvatel a průměrný věk těchto obyvatel byl vypočítán na 37,6 roku. Katastrální výměra v této obci je 925 ha a nadmořská výška obce je 440 m. n. m.

V obci se nachází jak základní tak mateřská škola. Mateřská škola má kapacitu pro 26 dětí a základní škola je určena pouze pro první stupeň a disponuje kapacitou 30 dětí. V obci se dále nachází plocha určená pro různé kulturní a sportovní akce. Na této ploše se nachází dětské hřiště s houpačkami a atrakcemi pro nejmenší. Dále je zde vodní nádrž, která dříve fungovala pro účely hasičů, ale také pro letní koupání. Na této ploše se konají kromě hasičských závodů také akce pořádané obcí, jako např. Den Děti, letní zábavy, různé oslavy obce apod. Součástí je zde také dětské hřiště a objekt určený pro občerstvení.

Obr. 44 Hřiště určené pro žáky mateřské a základní školy

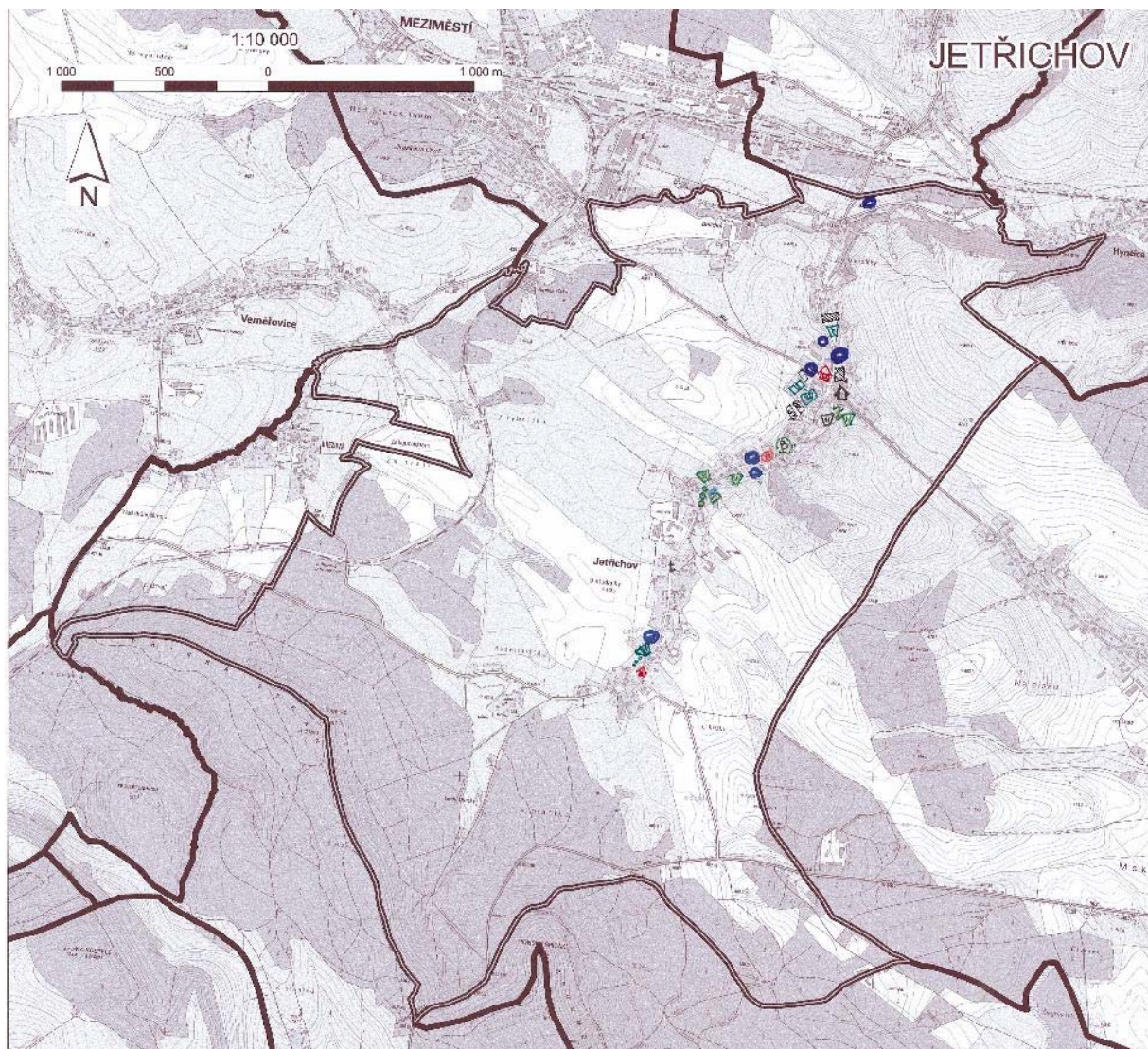

Zdroj: studenti

Přímo na návsi u hlavní komunikace se nachází obchod s potravinami, v jehož blízkosti leží restaurace Svatá Magdaléna. V obci je také možnost se ubytovat. Tuto možnost nabízí Pension U Suchánků.

Zeleně je v sídle poměrně hojné množství, obec je ze všech stran obklopena poli a loukami. Přímo v obci jsou udržované kosené plochy, aleje a skupiny stromů, dokonce jeden strom vhodný k ochraně.

Obr. 45 Mapa rozvojového potenciálu obce Jetřichov

Zdroj: studenti

Obr. 46 Obchod Hruška

Zdroj: studenti

SWOT analýza

Silné stránky	Slabé stránky
- Dostatečně kapacitní mateřská škola - Dostatečně kapacitní základní škola - Dvě školní hřiště - Hřiště pro veřejnost - Školní hřiště - Cvičiště pro psy - Obchod s potravinami - Restaurace - Dostačující autobusové spojení - Blízkost Meziměstí - Bezpečná oblast - Nově vybudovaná kanalizace - Často pořádané kulturní akce - Webové stránky obce se všemi informacemi - Velké množství nádob na separovaný odpad	- Absence lékařské péče - Absence kostela, hřbitova - Chybějící odpadkové koše - Nedostatek laviček - Omezená otevírací doba obchodu s potravinami - Starší obyvatelstvo, úbytek mladšího obyvatelstva - Pouze první stupeň ZŠ
Příležitosti	Hrozby
- Rekonstrukce vybydlených domů - Obnova průmyslového brownfield - Výstavba rekreačně – kulturního centra	- Úbytek obyvatelstva - Celkový úpadek obce

Obr. 47 Vodní nádrž

Zdroj: studenti

Návrh rozvojových opatření

Obec by měla vytvořit podmínky pro přistěhování mladšího obyvatelstva a rodin s dětmi. Mohli by například nabízet levné parcely, či vytvořit nová pracovní místa. Díky přistěhování mladého obyvatelstva by se zvýšil počet obyvatel obce, následně by v obci mohl vzniknout i druhý stupeň ZŠ, či by bylo více drobných živnostníků. Obec by se tak stala ústřední pro okolní vesnice.

V obci Jetřichov, je poměrně vysoká absence klasických odpadkových košů na smíšený odpad. Když jsme procházely vesnicí, tak jsme měly problém vyhodit odpadky, které jsme cestou nashromáždily. Po zvážení bychom určitě doporučily do obce rozmístit více odpadkových košů pro běžné využití, jak pro stálé obyvatele, tak i pro návštěvníky obce. Obec se tak vyvaruje zbytečnému povalování odpadků po vesnici.

Při rozhovoru s místními obyvateli bylo zjištěno, že v obci Jetřichov není zajištěna zdravotní péče pro místní obyvatele. Absenci lékařů pociťují především starší obyvatelé, kteří musejí lékařskou péči vyhledat v okolních obcích, a pro které je cesta autobusy často náročná. Jak již bylo zmíněno, starší lidé tvoří většinu obyvatelstva obce. Navrhujeme tedy zavedení lékařské péče v obci Jetřichov nebo alespoň poskytnutí péče obvodním lékařem jeden či dva dny v týdnu.

Dalším možným nedostatkem pro obec Jetřichov je také absence 2. stupně Základní školy. Samozřejmě, že jsou pro místní děti jasné dané možnosti navštěvovat 2. stupeň základní školy v dalších nedalekých obcích, kterou tuto možnost nabízejí. Nejspíše proto obec zvolila tuto možnost, tedy zavést pouze 1. stupeň dá se říct pro ty nejmenší. Nabízí se zde ale skutečnost, že pokud by obec zařídila i 2. stupeň, přitáhla by na sebe pozornost mladších vrstev a tím možná i výrazně přispěla k omlazení obyvatelstva v této obci. Pro většinu rodičů je důležité mít trvalé bydliště v obci, která dává možnost jejich dětem dokončit základní vzdělání, což by se vyřešilo, kdyby obec tuto skutečnost neignorovala. Je logické, že pokud zde existuje 1. stupeň a škole se daří mít obsazené třídy, určitě by zde rodiče své děti nechali dále navštěvovat i 2. stupeň a nebyli by nuceni hledat v okolních obcích. Ovšem toto řešení vede i ke zvýšení návštěvnosti ku příkladu obyvatel z okolních vesnic, kteří mají snazší a rychlejší přístup právě k této vesnici, a proto by své dítě umístili právě sem.

Přímo na náměstí obce Jetřichov se nachází rozsáhlý částečně využívaný průmyslový brownfield, který momentálně z části slouží jako pneuservis. Domníváme se, že pokud by se tento průmyslový objekt znovu zrekonstruoval a začal sloužit k výrobě či průmyslu, mohl by poskytnout mnoho pracovních míst a tím by zabránil odlivu mladých lidí z obce.

Obr. 48 Částečně využívaný Brownfield

Zdroj: studenti

Závěr

Z mapování rozvojového potenciálu obcí Broumovské skupiny kostelů vyplývá, že všechny tyto obce mají zemědělský charakter a vedle zemědělství je jejich hlavní rozvojový potenciál založený na rozvoji cestovního ruchu s využitím kulturního potenciálu barokního kostela a krásné přírody CHKO. Většina obcí (s výjimkou Božanova) ale rozvojový potenciál nevyužívá v dostatečné míře a (opět s výjimkou Božanova) i samotné kostely jsou ve špatném stavebně-technickém stavu. Existuje jen omezená prezentace celé broumovské skupiny kostelů a neexistuje žádný společný (ani dílčí) program na rekonstrukci tohoto kulturně-historického unikátu. Reálný rozvoj cestovního ruchu se tak opírá spíše o rozvoj cykloturistiky, pro kterou jsou ale vhodnější podmínky v jižní části regionu. Snad i proto lze nalézt značný rozdíl mezi obcemi severně od Broumova (Vižňov, Ruprechtice, Heřmánkovice, Šonov), které jsou ve značně horším stavu, často s velmi omezenou nebo dokonce žádnou občanskou vybaveností a obcemi ležícími jižně (Otovice, Martínkovice, Křinice, Božanov). Z analýz i návrhů na rozvoj jednotlivých obcí vyplývá, že obce v regionu trápí víceméně stejné rozvojové problémy, a proto by pro další rozvoj bylo třeba více propojit jejich rozvojový potenciál nejen v oblasti propagace.

Broumovsko jako region je území tradičně odlehle i z vojenských účelů (obrana nárazníkového regionu, proti vpádu Prusů) a to s sebou nese záměrné ztížení dopravních tras, které jsou oddělené a navazující integrálně na dopravní systém Dolního Slezska a Kladska, který jako celek přestal fungovat s odchodem posledních Čechů z Kladska a Němců ze Sovích hor (1946-1956). Hlavní silniční tepna Meziměstí (Mieroszow) - Broumov - Tlumaczow - Kladsko je dnes neopravená a nedostatečně vytížená a zcela paradoxně zvýšený provoz na ní pomohl rozvíjejícím se cykloturistickým aktivitám a koridorům v rovnoběžných směrech. Naproti tomu příčný směr je v napojení nedostatečný a stezky jsou spíše pro pěší, dopravní napojení bylo v době průzkumu v celkové opravě, a proto nebylo možné přímé spojení ani na trase Teplice nad Metují - Broumov.

Zvláštní kapitolu a zcela nevyužitou hřivnu má železniční spojení, které by po úpravách mohlo být komfortní a paralelní k uvedené hlavní dopravní tepně a v případě realizace přeshraniční osobní a cyklistické dopravy by poskytlo velmi dobrou podporu lokálnímu i regionálnímu cykloprovozu, který je v rámci ČR již dnes napojen přes Kladsko až na Jeseníky (dostupné zejména elektrokoly). Propojení dopravní železniční trati do Tlumaczowa s tratí Otovic je pak výzvou místní dopravě i turistickému ruchu, který by mohl být s touto podporou i celoroční. Paradoxně oddělenost regionu (spjatá s negativními projevy v září 1938) by mohla dnes region propojit s okolním zahraničním prostorem a povzbudit rozvoj jeho struktur podobně jako v příhraničním městě Radkow (penzion, stravování, kavárna, apod. pro cyklisty). Doprava je pro obce Broumovska klíčovým problémem k řešení, bez ohledu na hranice.

Literatura

- AUGUSTIN, Josef. *Velká encyklopedie měst a obcí České republiky*. 1. vyd. Sokolov: Arbor, 2001. 992 s. ISBN 80-901534-1-0
- BUZAN, Tony. 2007. *Mentální mapování*. Vyd. 1. Praha: Portál, 165 s. ISBN 978-80-7367-200-3
- DSO Broumovsko: Czech Republic [online]. [cit. 2017-10-13]. Dostupné z: <http://www.dsobroumovsko.cz/clenske-obce/adrspach/>.
- Město Meziměstí [online] *Oficiální stránky města* [cit. 2017-09-30]. Dostupné z: <http://www.mezimesti.cz>
- Obec Božanov. *Oficiální stránky obce* [online] © 2017 [cit. 2017-09-30] Dostupné z: <http://www.obecbozanov.cz>
- Obec Heřmánkovice. *Oficiální stránky obce* [online] © 2017 [cit. 2017-09-30] Dostupné z: www.hermankovice.cz
- Obec Křínice. *Oficiální stránky obce* [online] 2017 [cit. 2017-10-13]. Dostupné z: <http://www.krinice.cz/obec-138/>
- Obec Martínkovice. *Oficiální stránky obce* [online] © 2017 [cit. 2017-09-30] Dostupné z: www.martinkovice.cz
- Obec Otovice. *Oficiální stránky obce* [online] © 2017 [cit. 2017-09-30] Dostupné z: www.obecotovice.cz
- Obec Šonov [online] 2017 [cit. 2017-09-30]. Dostupné z: <http://www.sonov.cz/>
- Obec Verněřovice. *Oficiální stránky obce* [online] © 2017 [cit. 2017-09-30] Dostupné z: www.vernerovice.cz
- PÁNEK Jiří a PÁSZTO, Vít. *Pocitové mapy v plánování měst a regionů* in Regionální rozvoj mezi teorií a praxí (4)2016, str. 48-63 [online] [cit. 28.6.2017] Dostupné z: http://www.regionálnírozvoj.eu/sites/regionálnírozvoj.eu/files/2016_04_celc_cislo.pdf
- PELLOVÁ, Lenka. *Česká barokní krajina a její proměny: různé přístupy ke krajině v barokní době*. Brno 2006.
- Program rozvoje obce Božanov 2012-2022* [online] Obec Božanov © 2017 [cit. 2017-09-30] Dostupné z: www.obecbozanov.cz/index.php/obecni-urad/.../program-obnovy-venkova.html?...
- Rozpočtový výhled obce Heřmánkovice 2018 – 2020*. [online] 2017 [cit. 2017-10-16] Dostupné z: <http://www.hermankovice.cz/file.php?nid=706&oid=5881904>
- SOUKUP, Vladimír a kol. (2017) *Kladské pomezí – Náchodsko a Broumovsko*. Praha: S & D Nakladatelství, 208 s., ISBN: 978-80-86899-73-2
- ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra a PONĎELÍČEK, Michael. *Metodika vyhodnocování udržitelného využití území pro potřeby územního plánování* [online]. Vyd. 1. Hradec Králové: Civitas per populi, 2012, 72 s. [cit. 2017-03-28]. ISBN 978-80-904671-9-4. Dostupné z : www.civitas-group.cz/soubory/Methodika_RURU_a_VURU_F_web.pdf

Ústav územního rozvoje. *Principy a pravidla územního plánování*. 2017-02-21 online [cit. 2017-03-01]. Dostupné z : <http://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/internetove-prezentace/principy-a-pravidla-uzemniho-planovani/pap-komplet-pro-tisk-2017.pdf>

Ústav územního rozvoje. *Pořizování aktualizací územně analytických podkladů obcí a krajů*. 2016-09-08 online [cit. 2016-03-06]. Dostupné z : http://www.mmr.cz/getmedia/32b39c20-74b5-4134-a56f-dd3275623108/2016_V_09_Metodika-UAP.pdf?ext=.pdf

Veřejná databáze ČSÚ k 31. 12. 2016

Název: Barokní krajina a obce Broumovska.
Mapování rozvojového potenciálu periferního území.

Autoři: Mgr. Michael Pondělíček, Ph.D.
doc. Ing. arch. Vladimíra Šilhánková, Ph.D.
Ing. Pavel Struha
Ing. Gabriela Antošová, Ph.D.
a studenti Vysoké školy regionálního rozvoje

Recenzenti: Prof. Ing. Arch. Hana Urbášková, Ph.D.
doc. Ing. arch. Alena Mansfeldová, CSc.

Počet stran: 59

Vydavatel: Vysoká škola regionálního rozvoje a Bankovní institut – AMBIS, a.s., Praha

Vydání: první

Rok vydání: 2018

ISBN 978-80-7265-231-0